GVILIELMI FABRICII HILDANI CHIRURGI DE COMBUSTIONIBUS,

QUAE OLEO ET AQUA fervidâ, ferro candente, pulvere tormentario, fulmine, & quavis alia materiâ ignitâ fiunt

LIBELLUS:

IN QUO DIFFERENTIÆ, SIGNA, PROGNOSTICA, ET Curatio, tùm ipsarum combustionum tùm omnium ferè Accidentium perspicuè describuntur.

[redacted]

corregido conforme al indice 1632



BASILEÆ,

Sumptibus LVDOVICI REGIS.

MDCVII.

GENEROSO, VIRTUTE ET DOCTRINA VERE NOBILISSIMO, PRUDENTIA SUMMAQUE HUMANITATE PRAESTANTISSIMO VIRO

DOMINO

SEBASTIANO AB HATZFELT, DOMINO IN WILDENBERG CROTORFF. &c.

LITERATORUM PATRONO MAXUMO

DOMINO SUO BENIGNISSIMO

Hunc

DE COMBUSTIONIBUS TRACTATUM

Grati animi & perpetuæ obſervantiæ monumentum

GVIL. FABRICIUS HILDANUS

offert, conſecratq;.

EPISTOLA DEDICATORIA.

Quemadmodum ex minima ſcintilla GENEROSE DOMINE, *ſæpiſſimè ingentem flammam & incendium maximum, quod pagos & oppida integra conſumit, excitari videmus: Sic non rarò ex affectu leviſſimo, qui & prima fronte nullius momenti videbatur, morbum diuturnum, imò etiam incurabilem, & lethalem procedere, uſu atque experientiâ indies edocemur.*

Quid enim quæſo Acaro levius ac vilius corpori humano accidere poſſet? Attamen ex eo alterum interiiſſe, alterum verò quaſi ex Cymba Charontis ereptum fuiſſe, in meis Obſervationibus annotavi. Hujus autem rei cauſa, aut ex parte ægri, aut ex parte Chirurgi, accidit. Ex parte Aegri; quando corpus pravis humoribus, aut ſanguine, vel quantitate vel qualitate peccante, refertum eſt, neque æger conſilio

Medici obtemperare, neque illam, quam deberet, victus rationem observare velit. Tunc enim ex minimo quolibet affectu externo commoti humores ad partem affectam, cum impetu confluunt, ac primò quidem dolorem ac inflammationem, mox febrim, aliaq; graviora symptomata excitant. Vnde non immeritò morbi hi, à vitiosis ac pravis humoribus orti, à Gal. Method. med. lib 4. & alibi, inter morbos magnos numerantur.

Ex parte verò Chirurgi, fiunt ex affectibus levißimis morbi magni, aut etiam lethales, quando is exactam artis cognitionem non habuerit, aut in curando negligens fuerit. Cùm enim OCCASIO PRAECEPS, *ut rectè monuit Hippocrates, ac materia, circa quam versatur Ars, ut Galenus docet, continuò fluat, corpusq; nostrũ mutationibus obnoxium, & tùm à causis intrinsecis, tùm extrinsecis facilimè alteretur, temporis habenda est ratio, ne Occasio hæc aut illa circa ægrum facienda, prætereat. Summa igitur in Chirurgo diligentia, vigilantia & sobrietas requiritur. Præterea ad exactam*

artis cognitionem, ſimplicem aliquam habere notitiam, aut externorum affectuum curandorum experientiam, videlicet vulnera curare, luxata aut confracta oſſa reponere, aut calculum extrahere, Chirurgo haud ſufficiet, ſed ut alterum oculum ad interna viſcera, alterum verò ad externum affectum, fixum inſuper habeat, neceſſe eſt. Niſi enim recta ægro præſcripta fuerit victus ratio, corpusq; à pravis humoribus, ſi Cacochymiâ, aut ſanguine, ſi Plethorâ adſit, expurgatum fuerit, ex minimo quolibet affectu externo, morbus magnus aut lethalis expectandus erit: humores enim ex corpore doloris vi, ad locum affectum impetu confluũt attrahunturq;, Galeno atteſtante. Hanc autem cognitionem non ex ſimpliciſſima aliqua experientia, multò minùs ex traduce de patre in filios, ut pleriq; gloriantur, ſed ex Hippocratis, Galeni, aliorumq; probatiſſimorum Medicorum atque Chirurgorum monumentis haurire licet. In primis verò in admiranda illa & divina ſtructura humani corporis, ut notitiam non ſuperficiariam habeat Chirurgus, neceſſe eſt. Sed proh do-

lor, quamplurimi hodie exercent hanc artem tam nobilissimam, tamq́ à vetustissimis Imperatoribus & Regibus celebratam, aliarumq́ omnium artium dignissimam habitam, qui vix quisnam Hippocrates aut Galenus fuerit, sciant, imò nec vernaculam suam linguam legere noscãt.

At quia Ignorantia homines impudentes & audaces efficit, qui quamvis in morbis curandis methodum nullam observent, liberrima tamen & impudentissimâ audaciâ multa promittunt, multaq́ de morborũ constitutionibus blaterant, Quãdoquidem

Insipienti inest major jactantia menti,
Vas etenim pleno tinnit inane magis.

Nunc hepar & pulmones consumptos putrefactosq́ esse. Sed illos in integrum posse restituere, se jactant, Nunc calculum, marmoris instar, licet induratum, absq́ periculo posse conterere, & expellere, multaq́ alia vana & impossibilia promittunt. Sed ut & aliquid agere videantur, hic colocynthide, ille antimonio vel simili medicamento acri humores educit, decoctum ligni guajaci exhibet, aut membra levissima

aliqua

aliqua scabie aut dolore affecta, hydrargiro inungit, à quibus medicamentis sic imprudenter, & citra judicium exhibitis & applicatis, sæpißimè ægroto plùs accedit periculi, quàm à morbo ipso. Interim, (quod caput rei est) pecuniam simul emungunt. Hinc apud illos augētur divitiæ, augeturq; [redacted]matio & authoritas, [redacted] Medici ac Chirurgi, qui juventutem multis vigilijs multisq; laboribus ad Artem ex veris fundamentis addiscendam, consumpserunt, contriveruntq;, non solùm à plebeis frequenter, verum etiam à magnatibus sæpè negligantur. Tàm depravatum est ætatis hujus exulceratißimum sæculum. Mirum itaq; non est, si sæpißimè ex minimis quoq; & levißimis externis affectibus, gravißimi, imò & lethales oriantur morbi, si item curationes sinistrè succedant, si deniq; tot homines ab hujusmodi imperitorum barbitonsorum, seplasiariorum, Judæorum ac carnificum fænore trucidentur, aut ad minimum ad summam miseriem, & membrorum suorum impotentiam, redigantur. Hanc porrò imperitiam

& ignorantiam artis, persæpè barbitonsores, aliosq; Chirurgiam exercentes à naturali, & à Deo constituta via, morbos curandi per remedia licita, abstraxisse, atq; ad illicita, diabolica & superstitiosa media rapuisse, observavi, quorum nonnullos cognovi, qui ad hominum morbos curandos, conjurationibus, [redacted] utebantur: Alios, qui ad vulnera curanda, non vulnus ipsum curabant; sed lapidem, cultrum, gladium, aut baculum, qui vulnus inflixerat, deligabant atq; fasciabant. Quam curationem dicant illi, quicquid velint, illicitam tamen, magicam, & planè diabolicam esse, quinetiam tum in sacris, tum Patrum scriptis vetitam, testantur viri graves. Meritò itaq; in Republica Christiana benè cōstituta, hujusmodi præstigiosi & magici Curatores, tolerandi non sunt. Quam ob causam sanitas à Deo, tum precibus supplicibus, tum adhibitis à Deo creatis naturalibus remedÿs, petenda est, nec unquam malum faciẽdum, quemadmodum monet Divus Apostolus Paulus Rom. 3. cap. vers. 8. ut inde bona eveniant.

Quicunq;

Quicunq; verò ad morborum Curationes, aut præſervationes caracteribus, [redacted] aliisq; ſuperſtitioſis conjurationibus utuntur, verbo Dei abutūtur, & contra ſecundum præceptum graviſsimè peccant.

Porrò Combuſtiones etiamſi non ſpernendæ, res tamen eò devenit, ut vulgò ſusq; deq; habeantur, adeoq; quilibet ſutor, textor, circumforaneus, & ſimiles ſtupidiſsimi aſini, illas curare nunc aggrediantur. Quæ verò inde ſequantur mala, quamq; jacturam ſanitatis plurimi, qui ſuperficiaria combuſtione herpetes exedentes, & ulcera incurabilia, contrahunt, faciant, verbis hîc exponere ſupervacaneum videtur, cùm res ipſa loquatur.

Cæterùm quamvis à multis abhinc annis methodum facilimam & tutiſsimam Combuſtiones curādi inveniſſem, lubensq; in Chirurgicam artem exercentium utilitatem & ægrorum ſalutem, typis mandaſſem, diu tamen ſuppreſſi, & animo ſuſpenſus fui, quid agerem, ut rectè agerem. Quandoquidem tàm varia tamq; diverſa

hoc tempore sunt hominum judicia, ut quæ [redacted]piunt, alteri nauseam provocent. Verùm postposit[redacted]tionibus, quæ me ab instituto meritò deterrere potuissent, Christianâ tamen charitate commotus, quicquid occupationibus meis temporis suffurari licet, id libenter in tyronum & ægrorum utilitatem impendo. Faxit Deus Opt. Max. ut uberrimus inde fructus ad Asclepiadeam familiam redundare poßit.

Hunc verò quantulumcunq; laborem meum sub celeberrimi nominis tui patrocinio & auspicio, GENEROSE DOMINE, *ideò in lucem dare statui: Primò, quòd inter viros literatos, doctrinæ præstantiâ, & ingenii acumine, non infimum tibi occupaveris locum, & etiamnum continuò bonis literis incumbas, ita ut de tractatione materiæ hujus non solùm censuram ferre, verùm etiam illam, contra maledicentium morsus, si opus sit, vindicare potens sis. Deinde propter singularem amorem atq; humanitatem, quâ totum illud temporis spacium, quod Coloniæ trivi, me am-*

plecti

plecti non solùm dignatus es, verùm etiam præ aliis quàm plurimis viris doctis & eruditis, in gravissimis quoq; affectibus, adhibere, valetudinemq́; corporis tui tuorũq́; mihi committere volueris. At quum nunc privatim locus gratias referendi, non concedatur, publico hoc testimonio perpetuam animi mei gratitudinem atq; observãtiam, [redacted]*zfeldiorũ,* [redacted]

Munusculum itaque hoc Chartaceum GENEROSE DOMINE *observantiæ meæ perpetuum monumentum pro solita tua in me humanitate ac benevolentia, benignè ut suscipias, summoperè rogo atq; flagito. Vale* GENEROSE *& humanissime Domine cum Nobilissima tua conjuge, & sobole generosissima, totaq́; familiâ*

HATZFELDIORUM, quam, ut DEUS OPT. MAX. diutißimè incolumem conservare, ac omnibus spiritalibus ac temporalibus bonis ditare dignetur, demißè precor. Ex Musaeolo nostro Machaonico 20. Januarij.

1607.

[redacted]

GVILIELMI FABRICII HILDANI CHIRVRGI

DE

Combustionibus, quæ oleo & aquâ fervidâ, ferro candenti, pulvere tormentario, fulmine & quavis alia materiâ ignitâ, fiunt,

Libellus:

In quo Differentiæ, Signa, Prognostica, & Curatio, tum ipsarum combustionum, tum omnium ferè eorum Accidentium, perspicuè describuntur.

Definitio, & causæ Combustionum.

CAP. I.

QVANQVAM Combustio sit affect⁹ omnibus notissimus, attamen clarioris doctrinæ gratiâ, antequàm ulteriùs progrediamur, eum sic describemus.

Combustio est solutio continui Epidermidis, & Cutis ut plurimùm, nonnunquàm et- *Definitio cõbustionis.*

iam carnis musculosæ, Venarum, Arteriarum, Nervorum, &c. vi ignis impressa. Hanc autem combustionem sequuntur mox dolor acerbissimus, inflammatio, pustulæ: & si combustio profunda, corpusq; cacochymicum fuerit, facillimè degeneratur in ulcus fœtidissimum & malignũ, quamprimùm enim ignis, aut res ignita cutem attigerit, ratione caliditatis & siccitatis ignis, humidum radicale, ex parte illicò exiccatur: hinc cutis induréscit, & contrahitur: quod reliquum est humoris in cute, & proximis partibus, supra modum incalescit, & acquirit naturam ignis.

Porrò durities illa cutis (quia circumjacentes partes contrahit) item ebullitio humorum, & solutio continuitatis, protinùs acerbissimum excitant dolorem, ille verò ex proximis partibus ad se attrahit multos humores, qui (si combustio levis fuerit.) sub Epidermide concurrunt, eamque, quia vi ignis induruit, nec transpirationem admittit, in altum elevant, hinc fiunt pustulæ. Si autem combustio insignis fuerit, ita ut vera cutis simul læsa, in escharam indurata fuerit, tunc humores innati, & quicquid continuò ratione doloris adfluit, retinentur, & incarcerantur sub cute illa indurata, inde non solùm augetur eorum caliditas, quam ab igni accepetunt, verùm etiam quicquid sanguinis & humorum ex corpore, & proximis partibus adfluit, simul incalescit, effervescit, & acrimoniam quandam acquirit, hinc fit, ut humores illi

illi locum affectum erodãt, & ulcus magnum efficiant.

Cæterùm notandum eſt, quemadmodum multiplices & diverſæ occurrunt materiæ, quibus ignis vim & Qualitatem ſuam imprimit, quæ, ut ſubſtantiâ differũt, ſic etiam una multò vehementiùs urit, quàm altera. Itaque quantò durius & ſolidius exiſtit lignum, aut metallum aliquod, tantò vehementiorem in ſe quoque retinet calorem. Calor item olei, pinguedinis, ceræ, picis, ſapæ ad conſiſtentiam coctæ, uti poſtea declarabimus exemplo, & eorum, quæ facilè adhærent, multò eſt vehementior, calore aquæ fervidæ, quandoquidem experientia docuit, plumbum & ſtagnum in oleo fervido liquefieri, id quod nunquam fiet in aqua, quantũvis in ſummo gradu caliditatis fuerit. Quando calx extinguitur, tunc adeò incaleſcit, ut non ſolùm cutem & carnem urat & exulceret, verùm etiam cutem, nervos & iuncturas violenter contrahat. Ignis verò omnium vehementiſſimus & periculoſiſſimus, eſt ignis cæleſtis, ſive fulminis; continet nanque in ſe quaſdam facultates ſupernaturales, quemadmodum ſuo loco exponemus.

Gradus & distributio combustionum in tres species, item ex quibus Indicationes curativæ petendæ.

CAPUT II.

QVamvis autem combustio à diversis fiat materijs, metallis & liquoribus, quemadmodum diximus, nihil tamē, vel parùm id facit ad curationem. Quandoquidem combustio ferro candenti facta, similis est combustioni Auro aut argēto candenti factæ. Sic & combustiones sive oleo fervido, cerâ, pice, &c. factæ fuerint, inter se (quantum ad materiam) non differunt, neque particularem requirunt curandi methodum. Quemadmodum clariss. D. D. Laurentius Joubertus vir eximius & de Chirurgia benè meritus, testatur. Nulla igitur sumenda est indicatio curativa ex materia ignita, sed potiùs ab effectu quem impressit. Ut autem curatio rectè instituatur, distribuemus combustiones omnes, à quacunq; fuerint factæ, materiâ ignitâ, in tres gradus seu species, nempè in levissimá, mediocrem & insignem. Si enim materia, quę urit non usq; adeò diu adhæserit corpori nostro, aut levis fuerit, quemadmodum stramé, linum, stupæ, aut lignum aliquod leve, vel aqua, quæ citò defluit, tunc tantummodò elevantur pustulæ, estque hic primus gradus seu species.

Prima Indicatio ex quibus sumēda.

ſpecies. Si verò materia paulò diutiùs adhæſerit, aut violentiore calore prædita fuerit, tunc non ſolùm elevantur puſtulæ, verùm etiam cutis vera ſuo humido radicali ex parte deſtituitur, & aliquo modo exiccatur & contrahitur, nondum tamen facta eſt eſchara. Tertiò ſi res ignita diutiſſimè adhæſerit, & violentiſſimum calorem in ſe continuerit, tunc non ſolùm cutis, verùm etiam caro, venæ, arteriæ, nervi, &c. comburuntur, contrahuntur, & in Eſcharam ſiccantur: quandoquidem humidum innatum vi ignis exiccatum & conſumptum eſt. Sunt itaq; medicamenta mutanda & applicanda ſecundùm has differentias, quemadmodũ poſteà declarabimus. Secunda Indicatio ſumitur à parte affecta: non enim unum idemq; medicamentum ſimul convenit oculo, membro virili, nervo, iuncturis, carni muſculoſæ, &c. Mulieres item, pueri & qui exquiſito ſenſu præditi ſunt, debiliora requirunt medicamenta; contrà verò fortiora, qui duram habẽt carnem, & robuſtiores ſunt homines, ut Galenus rectè admonuit: Ex hac deſcriptione & diſtributione combuſtionum facilè apparet curandi methodus, quam nos poſteà tribus capitibus, prout combuſtiones in tres ſpecies diſtribuimus, Deo dante declarabimus.

2. Indicatio.

De arte curat. ad Glaucon. lib. 2. cap. 9.

Signa, quibus tres illi gradus combustionum cognoscendi & distinguendi.

CAPUT III.

QVia combuſtiones in tres diviſimus ſpecies vel gradus, ac deinceps ad uniuſcujuſq; ſpeciem propria præſcripturi ſimus remedia, neceſſe eſt, ut quomodo eæ ſignis & notis diſtinguendæ ſint, declaremus. Signa itaque primæ ſpeciei, ſive leviſſimæ combuſtionis hæc ſunt: cutis rubicunda, dolor acerbiſſimus & pungitivus, non aliter, ac ſi cutis ſemine urticæ fricata eſſet. Mox, (niſi citiſſimè occurratur ægro remedijs aptis) inflatur locus, & elevantur puſtulę, in quibus aqua clara & alba continetur, tandem quoq; Epidermis ſeparatur. Ex circumſtantijs quoque cognoſcitur combuſtio levis, nimirùm rem ignitam levem fuiſſe, quemadmodum ſtramen, linum, ſtupæ, & ſimilia: aut ſtatim defluxiſſe, ut aqua fervida, vel corpus exiguo momento attigiſſe. Contrà verò in altera ſpecie, res ignita aliquandiu corpus attigit, vel vehementiorem in ſe habuit calorem, quemadmodum ferrum ignitum, aut metallum aliquod liquefactum, lignũ duriſſimum, pix, oleum, cera, vel ſimile quid. Hinc fit, ut pars illicò infletur, rubeſcat, doleat, urat, & ipſo momento puſtulæ eleventur, in quibus conti-

Signa primæ ſpeciei combuſtionis.

Signa ſecundæ ſpeciei.

continetur aqua ſubtilis, & flaveſcens, ægerq; de tenſione cutis conqueritur : eſt enim vi ignis contracta atque tenſa. In ultima verò ſpecie, ipſo quoque momento, dum res ignita adhæret corpori, elevantur puſtulæ, ſed illicò denuò concidunt, eo præcipuè loco, in quo combuſtio inſignis & vehemens eſt: ſubjecta verò cutis nigra, vel ſaltem livida conſpicitur, & obtusè ſentit, ſi ſcalpello pungatur; eſt enim dura, & exiccata cruſta, ea cùm deciderit, remanet ulcus profundum, & putridum. Ex natura rei ignitæ, & ſpacio, quo corpori adhæſit, combuſtio inſignis cognoſci licet. *Signa tertiæ ſpeciei.*

Porrò quamprimùm Chirurgo occurrit combuſtio, inquirat ad quamnam ſpeciem ſit referenda, hoc eſt, an levis, mediocris, vel inſignis fuerit; ſi levis, impediat remedijs, ſequenti 6. cap. declarandis, ne puſtulæ eleventur: ſi verò mediocris, ad ſeptimum caput cõfugiat: Si enormis & magna, procedat, quemadmodum capite octavo declarabimus.

Prognoſtica Combuſtionum.

CAPUT IV.

COmbuſtio levis, ubi cutis tantummodò læſa eſt, quantumvis dolorifica, facilè tamen & brevi curatur, & vix apparebit cicatrix, ſi modò recta & methodica inſtituta fuerit curatio. Contrà verò difficile ſanatur combuſtio inſignis & magna, quæ

turpem & rugosam post se relinquit cicatricem, propter cutis deperditionem & contractionem. Si pustulæ in principio non aperiantur, tunc multi humores concurrunt ad partem læsam, qui putrescunt, & acrimoniam acquirunt, ita ut cutem & carnem profundiùs erodant, ulcus putridum, & tandem cicatricem turpissimam efficiant. Sunt itaque pustulæ statim ab initio incidendæ, ut aqua acris & fervida effluere queat.

Pustulæ cur à principio aperiendæ.

Facilè & parvo negotio sanescit combustio in corporibus sanis, & benè temperatis. Contrà difficillimè in corporibus cacochymicis & plethoricis, facileq; degenerat in ulcus putridum; dolor enim continuò ad se attrahit ex corpore humores & sanguinem, hinc pars affecta incalescit, & inflatur, variaq; & pessima symptomata sequuntur.

Combustiones capitis & faciei.

Combustiones capitis & faciei, si magnæ & profundæ fuerint, glabras post se relinquũt cicatrices, quandoquidem cutis adeò arefacta & contracta est ab igne, porique clausi, ut pili posteà erumpere nequeant.

Combustiones membranarum oculi.

Combustio ad oculos præcipuè ciliorũ & membranarũ Adnatæ & Corneæ, quantumvis levissima sit, periculosa est, & facilimè visus depravatio, aut ad minimum imbecillitas sequitur, & palpebræ invertuntur.

Combustiones inguinum.

Periculosæ item sunt combustiones Inguinum, & difficilimè curantur: sunt enim huiusmodi membra per se humida, imbecilla & affluxui humorum obnoxia.

Combu-

Combuſtio Ventris ſemper periculoſa eſt, difficilimeque curatur: ſunt enim muſculi abdominis propter inſpirationem, & expirationem, extenſionem, quæ fit mediante cibo & potu, excrementorum excretionem, riſum & clamores, in perpetuo motu, quemadmodū Hildenæ in patria in quodam puero trium annorum ætatis, obſervavi; is enim combuſtione periculoſa ventris affectus, ultra menſes octo nobis multum negotii faceſſit. *Combuſtio ventris.*

Si verò Inteſtina aliqua in parte ſimul combuſta fuerint, lethale eſt. Eſt & Combuſtio Fulminis mortalis, uti ſuo loco dicetur. *Combuſtio inteſtinor.*

Combuſtio ad magna vaſa Arteriarum & Venarum periculoſa eſt, præcipuè ſi profunda fuerit: calor enim contrahit, & vaſa claudit, hinc ſpiritus & ſanguis ad vivificandum & nutriendum, non ſatis perfluere poſſunt: & tandem ſequitur Atrophia, nonnunquàm & Gangræna, quemadmodum in Tractatu noſtro de Gangræna & Sphacelo oſtēdimus. Combuſtiones item ad nervos & Articulos facilimè contrahūt Juncturas, ideoq; ut Chirurgus in hujuſmodi combuſtionibus ſummam diligentiam adhibeat, & ſtatim ab initio medicamentis aptis duritiem & rugoſitatem cutis emollire, & calorem ab igne impreſſum, extrahere & diſſipare ſtudeat, neceſſe eſt. *Combuſtio ad magna vaſa Arteriar. & Venar.*

De duplici methodo combustionum curandarum.

CAPUT V.

Finis ad quē Combustionum remedia tendant.

QVamvis passim infinita ad Combustiones apud Practicos & plebejos in usu sint remedia, sive ea Emplastra, Vnguenta, Succi aut Aquæ distillatæ fuerint, nihilominùs tamen omnia ad hunc finem tendunt, nimirùm Empyreuma sive calorem ab igne in parte affecta relictum, aut suffocent, aut resolvant, & dissipent. Suffocatio autem Empyreumatis, fit aut frigidis & humidis medicamentis, veluti succis & aquis sempervivi, Lactucæ, Hyoscyami, Solatri, & similibus: aut frigidis & siccis, quemadmodum sunt bolus armenus, terra sigillata, cerusa, argilla fornacum, & hujusmodi Emplastica, quæ poros occludunt. Ita ut calor extraneus ab igne relictus, non aliter ac ignis in loco occluso, intus suffocetur & extinguatur.

Altera via extinguendi empyreuma in hoc consistit, ut calor extraneus, & humores acres resolvantur, & dissipentur, quemadmodum vidimus prunas extingui, si huc illucq; dissipentur. Id verò fit calidis medicamentis, ut sequenti capite declarabimus. Nunc operæ pretium est, inquirere, quænam methodus sit eligenda.

Qui primam methodum sequuntur, hoc axio-

axiomate Hippocratis, Contraria contrariorum sunt remedia; se fulciri putant. Cùm enim combustio sit accidens calidum, suo contrario, nempè frigidis empyreuma, & incendium ab igne relictum, extinguere conantur. Verissimum quidem esse recitatum Axioma Medicorum, fateor, sed refrigerationem in combustionibus per Accidēs fieri debere, sentio. Ex prima enim curandi methodo, cùm varia ut plurimũ oriãtur symptomata, quemadmodum posteà declarabimus, meritò rejicienda est. Non enim solùm Empyreumati occurrere sufficit, sed præcipuè alijs quamplurimis accidentibus, ut sunt dolor, retractio & rugositas cutis, stipatio pororum, &c. prospiciendum est, quæ omnia calida requirunt medicamenta. Hæc autem, ut penitùs intelligantur, videamus primò proprietates frigoris. Eas autem Hippocrates describit his verbis. Vlceribus frigidum mordax, cutem obdurat, dolorem intolerabilem facit, denigrat, rigores febriles, convulsiones & distentiones creat. Et Galenus: Subjectam materiã contrahere condensareque, frigidi semper est proprium. Id quoque perspicuum fit in oleo, pinguedine alijsq; rebus, quæ frigore densantur & indurescunt. Ex quibus perspicuum fit, frigida combustionibus planè adversari, & varia pessimaque accidentia procreare: Cutis enim ab igni indurata & contracta, magis ab usu frigidorum medicamentorum indurescit, & dolor augetur, hinc concurrunt hũmores,

Lib. de flatibus. Gal. meth. med. lib. 11. & li. de optima corporis constitutione.

Lib. de liquidor. usu in fine, & lib. 5. aphor. 20. De simplic. medic. facult. lib. 4. cap. 1. & de usu part. lib. 16.

qui ſub cute indurata non ſolùm retinentur, imò ab uſu frigidorum Medicamentorum in profundum repelluntur, ibiq; magis magisq; incaleſcunt, & ſummam acrimoniam & malignitatem acquirunt. Hinc tandem fit Inflammatio, Abſceſſus, & nonnunquam Gangrena. Incluſus enim humor, quia perſpiratione caret, illicò putreſcit, ut Galenus teſtatur: vel quia calor adventitius, dum in parte læſa incluſus eſt, exiccavit humidum radicale, in quo conſiſtit calor nativus, quemadmodum in Tractatu de Gangræna oſtendimus. Hanc quoque ob cauſam monuit Hippocrates Eryſipelas ab exterioribus ad interiora verti, non eſſe bonum. Sequitur & nonnunquàm ſi combuſtiones magnæ frigidis Medicamentis tractentur, Herpes exedens; humores enim ſub cute incluſi acrimoniam & malignitatem acquirunt. Anno 1594. venit ad me Coloniam iuvenis, cui ex ſimplici Combuſtione Herpes totam tibiam à pede uſque ad coxam invaſerat, ita ut nonnulli tibiam abſcidiſſent, ſi malum tantummodò ſub genu fuiſſet. Hunc quâ methodo, & quibus medicamentis curaverim, lector ex meis obſervationibus Chirurgicis intelligere poterit.

Lib. de inæquali intemperie.

Lib. 6. aphoris. 25.

Obſervatione 99.

Quum igitur animadverterem, quemadmodum prunas, ſi cineribus diligenter cooperiantur, calorem ſuum diu conſervare, ſic etiam Empyreuma, & humores, qui in combuſtionibus ad locum affectum confluunt, ab uſu frigidorum medicamentorum intus retineri,

retineri, alteram potiùs methodum mihi ſelegi, quam hactenus etiam maximo cum fructu ægrotantium exercui. Quemadmodum enim pruna citò refrigeſcit, ſi diſperſa diſſipataq; fuerit: Sic citò refrigeſcunt, (per accidens tamen, ut Galenus teſtatur) calida medicamenta diſcutiendo & extrahendo Empyreuma: Quandoquidem calor, ut Hippoc. ſcriptum reliquit, cutem emollit, extenuat, dolorem ſedat, rigores, convulſiones mitigat, & ulcera ad ſuppurationem præparat, ideoq; etiam ijs partibus, quæ phlegmone infeſtantur, ejuſmodi applicantur medicamenta, à moderato calore tamen, humores liquefieri, vias ac poros dilatari, idem Galenus teſtatur. Frigida item turpem, rugoſam & lividam poſt ſe relinquunt cicatricem, ut ex Hippocrate oſtendimus: calida verò non item.

Libr. 2. ad Glauc. cap. 2.
Lib. 2. aphor. 22.
Gal. meth. med. lib. 4.
Meth. med. lib. 11.

Ut autem recta & methodica inſtituatur curatio combuſtionum, diligenter examinandi & inſpiciendi ſunt omnes effectus & accidentia combuſtionum, ut ſecundùm earum naturam remedia mutentur & applicentur, imprimis autem, quia propter ſolutionem continui, & ſubitam mutationem dolor ſubſequitur, qui violenter ad ſe attrahit ex corpore humores & ſanguinem, neceſſe eſt repellentibus medicamentis, defenſivis nimirùm, & faſcijs, in oxycrato, intinctis impedire, ne hujuſmodi humores & ſanguis in partem læſam confluant. Mox victus ratione, purgationibus, venæ ſectione, cucurbitulis, alijſque

Gal. meth. med. lib. 12.
Meth. med. lib. 3. & 5.

revulſionibus imminuantur, & ad alias partes trahantur & evacuentur humores & ſanguis. Quantum ad topica attinet, in prima ſpecie combuſtionum, ſi nondum elevatæ fuerint puſtulæ, evocetur empyreuma, & humores acres, unguento ex cæpis & hujuſmodi: ſi verò cutis combuſta, contracta & indurata fuerit, diligentia adhibenda eſt, ut ea emolliatur, & lubrica efficiatur. Id autem fit medicamentis calidis & humidis, ut ſequentibus capitibus fuſiùs declarabimus.

Curatio primi gradus Combuſtionum.

CAPUT VI.

PRimum & præcipuum negotium quod in combuſtionib⁹ eſt, ut Chirurgus impediat, ne puſtulæ oriantur, ſi enim id fieri poſſit, non eſt quod æger poſteà ullam moleſtiam vereatur. Itaq; quàm primùm quis igne, aqua, aut oleo fervido, aut ſimili quapiam re combuſtus, ac combuſtio levis fuerit, illicò locus ambuſtus aquâ, aut proprio ſputo madefiat, & ad ignem admoveatur, ut incaleſcat, quantum ferre poterit, vel in aquam calidam immergat locum ambuſtum: aut ſi id fieri nequit, intingatur ſpongia aut linteum reduplicatum in aqua calida & applicetur loco ambuſto: calor enim ille externus Empyreuma, hoc eſt, calorem ab igne in parte combuſta

busta relictam, ad se attrahit, ut Aristoteles & experientia testantur. Quemadmodum enim contusus scorpio ictui suo impositus, venenum propriũ ad se attrahit, sic calor calorem. Hinc cæpæ in mortario cum sale contusæ, & illicò loco combusto applicatæ, empyreumata extrahunt, nec sinunt ut pustulæ eleventur. Possunt & in talleolas scindi, & loco ambusto imponi, unus ad alterum, donec tota pars combusta sit cooperta. Sequens quoque unguentum empyreuma potenter extrahit, nec sinit pustulas elevari.

℞. Cæpæ crudæ ℥ j. ß. *Vnguentũ.*
Salis
Saponis albi veneti ana ℥ ß.
Misceantur in mortario, fiatque unguentum cum ol. rosac. & amygdalar. dulc.

Anno 1604. cùm dulcissima mea coniunx *Historia.* sapam in magno aheno coqueret ac ipsam spatula agitare vellet, ex improviso dextrã ad carpum vsque in sapam ebullientem immittit, ea autẽ manui tanto tenaciùs adhærebat, quanto ad consistentiam ac spissitudinem cocta erat. Ideoq; illicò exortus est dolor vehemẽtissimus, non solùm in ipsa manu, verùm etiam toto brachio. Sapâ ablotâ calidâ aquâ, unguentum iam iam pręscriptum (quod opportunè tùm temporis in promptũ mihi erat.) applicui, totum brachium oleo rosaceo inunxi, & fasciâ poscâ intincta, involvi, sæpiusq; omnia illa reiteravi. Hinc divino favore, ex tanta combustione nulla sequuta est cutis exulceratio, præter duas parvas pustulas una in

pollice, altera in indice digito, quæ tamen parvo negotio unguento basilicone, curatæ fuêre.

In combustionibus verò universalibus procedatur, quemadmodum sequenti exemplo declaratur.

Alia historia combustionis universalis.

Anno 1605. Paterniaci tinctoris cujusdam Magistri Joachimi nomine, famulus, in ahenum tincturâ calidâ plenum incidit. Hinc totius quidem corporis combustio sequuta est, sed quia tinctura non omninò fervida, illæ potissimùm partes corporis, quæ fœcibus tincturæ in fundo aheni præcipuè serraturæ ligni quercini, quibus adhuc calor maximus inerat, inhæserant, veluti brachia & facies, combustæ fuerunt. Accersitus, illicò totum corpus, facie exceptâ, hoc unguento inunxi.

Vnguentum.

℞ Saponis liquidæ ℔.ß.
Cœpæ crudæ ℥ ij.
Salis ℥ j ß.
Ol.de vitellis ovorum ℥ j.
Ol.rosac.&
Amygdalar. dulc.ana ℥ iij.
Mucilag.sem. cydonior.℥.ij. Misce
Fiat unguentum.

Oculis sequens instillavi Collyrium anodinum:

Collyrium.

℞ Aquæ rosar.℥ iij.
Aquæ plantag.℥ j.
Sem.cydonior.&
Fœnogræci ana ʒ. ß. Misce.

Maneant in Infusione supra cineres calidos per

per horam, deinde exprimantur, addaturque parum lactis muliebris, & oculis calidè instilletur. Reliquis verò partibus faciei unguentũ quoq; ex Sapone, solidum tamen & spissum, ne ad oculos perflueret, eosq; læderet, applicui. Hujus autem unguẽti talis est descriptio.

℞. Gummi elemi ʒ j.
Ol. de vitell. ovor.
Rosar. ana ʒ iij.
Saponis albi & Veneti ℥ ij.

Vnguentũ.

Dissolvatur gummi cũ oleis, omnia in mortario diligenter commisceantur, fiatque unguentum, quod super linteum extensum, applicetur toti faciei, & de quatuor in 4. horas reiterentur emplastra; collyrium verò singulis horis. Eodem quoque die, exonerata priùs alvo suppositorij beneficio, basilicã dextram incidi, & sanguinem ad uncias decem extraxi; erat enim vir robustus & plethoricus. Alterâ verò die sequens exhibui pharmacum.

℞. Electuar. diacathol. ʒ vj.
Electuar. de succo rosar ʒ ij.
Syrupi rosati solut. ℥ j.

Potio purgans.

Cum aqua cichorij & buglossæ, fiat potio, detur hora matutina cum custodia, & optimâ victus ratione.

Alterâ quoque & tertiâ die, simili unguento corpus totum bis inunxi, & faciei unguentum, quod præscripsi, applicui, oculisq; collyrium frequentissimè instillavi. Sed quia quibusdam in locis, præcipuè in brachijs combustio in profundum penetrârat, necesse fuit

ijſdem in locis, eandem, quam 7. & 8. cap. declarabimus curandi methodum, ſequi. His divino favore intra dies quatuordecim ex tanta combuſtione, pleniſſimè ſanatus fuit.

Porrò combuſtionibus faciei, unguentum ex cæpis minimè convenit: ex ijs enim oculi damnum atque jacturam non exiguam contrahunt. Itaq; loco ipſius unguenti, ſequens præparatur.

Vnguētum.

℞ ſaponis Veneti ℥j.
Olei roſar. &
Amygdalar. dulcium ana ℥ ß.

Miſce, fiat unguentum in mortario, addendo parùm mucilaginis ſeminis cydoniorum, extractæ cum aqua roſar. *Nota.* Notandum eſt Saponem mollem, quamvis in combuſtionibus minimè rejiciendus ſit, in facie tamen, nō applicandum eſſe, liquefit enim, penetrat & offendit oculos, hanc quoque ob cauſam proſpiciendum eſt, ne præſcriptum unguentum nimis ſit liquidum. Nonnulli ut impediant, ne puſtulæ elevētur, linteum vernice intinctum, applicant illicò. Alii taleolis ex larido locum ambuſtum cooperiunt. Paulus Ægineta ſuadet linteum reduplicatum muriâ intingere, & applicare. Lixivium itē & aqua, in qua calx extincta fuit, idem efficiunt, ſed hujuſmodi remedia ſæpiùs ſunt iteranda, & tepidè applicanda, ne linteamina ſiccata, in loco affecto, dolorem excitent.

Facies pulvere bōbar-

Si Facies pulvere bombardico combuſta, & grana pulveris cuti infixa fuerint, illicò extrahen-

trahendus eſt pulvis, quantum fieri poterit, idq́ue acu, aut aliquo alio inſtrumento acuto. Poſteà expectandum eſt, ut puſtulæ eleventur. Sic enim quod reliquum eſt pulveris in cute, parvo negotio extrahi, & cutis mundificari poterit. Si verò Chirurgus in principio non advocatus fuerit, ita ut cutis iam cicatrizata, maculæ verò nigræ ex pulvere relictæ fuerint, neceſſe eſt denuò exulcerare cutem; id autem commodè fiet, ſequenti veſicatorio. *dico combuſta, quomodo curanda.*

℞. Cantharidum num. vj.
Fermenti ℥ ß. *Veſicatoriũ.*

Miſce in mortario cum gutta una aut altera aceti, fiatq́ue unguenti inſtar, de quo fiant parva emplaſtra, quæ maculis applicētur. Sed diligenter proſpiciendum, ne ad oculos perveniat unguentum hoc. Cumprimùm puſtulæ fuerint elevatæ, incidendæ ſunt forficibus, poſteà acu aut aliquo alio inſtrumento acuto eximendus eſt pulvis, tandemq́; applicādum eſt ſequens unguentum.

℞. butyri ſine ſale ℥ j.
Unguenti baſilic.
Olei lilior. albor.
De vitell. ovor. ana ʒ ij. Miſc. F. unguentum. *Vnguētum.*

Quotieſcunque Chirurgus tractat ulcera, proſpiciat ut nigredinem pulveris diligenter abſtergat, aut cum decocto fœnogræci, & florum meliloti abluat, poſteà applicet præſcriptum unguentum, atque ita procedat, do-

nec ulcera satis sint mundificata. Ego hoc in casu aliquoties usus sum pulvere præcipitati, idque maximo cum fructu ægrotantium. Circumcirca verò ulcera, doloris leniendi gratiâ sequens applicetur unguentum anodynum.

Pulveris p̄cipitati usus in hoc casu.

℞ Olei amygdal. dulc.
Rosacei
Ceræ albæ ana ℥.j.

Vnguentum Anodynum.

Liquefiant, & misceantur, posteà adde caphuræ ℈ j. mucilaginis sem. cydonior. parùm. Misce. Fiat unguentum.

Si verò pulvis in oculos impulsus fuerit, abluendi sunt lacte muliebri, aut aquâ rosac. tepidâ. Imprimis autem diligentia adhibenda est, ut affluxus humorum impediatur, & dolor leniatur, ut capite undecimo declarabimus.

Si verò pulvis in cutem impulsus non fuerit, sed cutis tantummodò ex flamma pulveris combusta, tunc illicò unguentum superius præscriptum ex Sapone, oleo, amygdal. dulc. & rosaceo, applicetur. Interim dum affectus ita tractatur, diminuendi & per alia loca educendi sunt humores noxij, & sanguis, ne ratione solutionis continui, & doloris in partem læsam confluant, inflammationemque & alia graviora symptomata excitent. Id autem commodè fiet victus ratione, purgationibus, venæ sectione, cucurbitulis & defensivis, ut suo loco declarabimus.

Curatio secundi gradus Combustionum.

CAPUT VII.

POrrò si Combustio altiùs penetraverit, ita ut non solùm pustulæ eleventur, verùm etiã cutis combusta, siccata, & contracta fuerit, tunc neq; cæpæ, sapo, sal, & quæ ex hujusmodi fiunt medicamenta, multò minùs etiam superiùs enarrata frigida & sicca, sed quæ cutem emolliunt, & lubricam reddunt, erunt applicanda; ea autem sunt temperata, calida scilicet & humida. Itaque hoc modo procedendum.

Imprimis pustulæ omnes forficibus incidantur, qùò aqua acris & calida effluere possit, epidermis item ubicunq; separata est, abstrahatur, ne sub ipsa pus colligatur. Et quia illicò humores & sanguis ad locum affectum affluunt, necesse est ut affluxui illi humorum, defensivis adversetur. Applicetur itaq; unum ex sequentibus defensivis, ad latitudinem palmi minoris, supra locum ambustum.

℞. Pulv. boli armeni
Sang. drac. *Defensivū.*
Gallar.
Croci Martis
Acaciæ ana ℥ ß.
Ol. rosac. ℥ iij.
Ceræ novæ ℥ j. ß.

F. unguentum secundùm artem, addendo parùm aceti: Vel

℞. Farinæ hordei
Argillæ fornac. ana ℥ ij.

Aliud Defensivum.

Coquantur cum aceto, & aqua ad formã Cataplasmatis, in fine admisce albumina ovor. num. ij. Hoc defensivum singulis diebus bis aut ter reiteretur, ne in parte affecta exiccetur, & dolorem excitet.

Toti verò loco ambusto imponatur sequẽs unguentum.

Unguẽtum.

℞. Unguenti basilicon. ℥ j.
Ol. rosacei &
Lilior. albor. ana ℥ ß.
Vitell. ovor. num. ij. Misce.

Sequens quoque unguentum combustionibus summoperè convenit, dolores mitigat, cutem emollit, & humores affluxos resolvit.

Aliud.

℞. butyri recent. sine sale
Pinguedinis gallinæ recent. ana ℥ j.
Ceræ novæ,
Ol. liliorum alborum ana ℥ ß. Liquefiant simul, posteà admisce croci ℈ j. mucilaginis sem. cydonior. ℥ j. Misceantur in mortario, fiatq; Unguentum.

Si verò dolor adeò vehemens fuerit, ut æger nihil, aut parùm dormire possit, admisceatur prædicto unguento opij dissoluti ℈ ß.

Unguẽtum.

Aut ℞. Butyri recent. ℥ ij.
Ol. Amygdalar. dulc.
De vitellis ovor. ana ℥. ß.
Croci, opij ana ℈. ß.

Capho-

Caphoræ ℈ j.
Mucilaginis ſem. cydonior. ℥ j.

Miſce. Fiat unguentum, & applicetur.

Applicato defenſivo, & uno ex præſcriptis unguentis, pars affecta involvenda eſt, faſciâ in oxycrato, madefactâ. Et quidem brachio aut crure laborante, ab infima parte incipiendum, hoc enim modo reprimuntur humores, qui iam in partem læſam influendam, præparati ſunt. Si verò combuſtio aliqua in parte fuerit, quæ faſciâ amplecti non poſſit, intingendum eſt linteum reduplicatum in oxycrato, & applicandũ ſingulis diebus ter aut quater. Aqua item in qua caules conſervantur (quæ fit ex aceto, aqua, & ſale) ſi in ea intincta fuerint linteamina, & applicata, mirum in modum humores reprimit, dolorem lenit, & empyreumati adverſatur. In facie tamen hujuſmodi medicamenta, ubi acetum & ſal ingreditur, propter oculos, non ſunt applicanda. Emollitâ & ſatis lubricâ factâ cute, doloreque lenito, nonnulli exiccantibus medicamentis, veluti unguento ex calce lota, diapompholygos, albo Rhaſis, & ſimilibus, cicatricem inducẽdam eſſe volunt. Verùm enimverò, quia hujuſmodi exiccantia cutem contrahunt, & cicatrices turpes efficiunt, uſus eorum medicamentorum mihi nõ probatur.

Vtor igitur ut plurimùm emollientibus uſque ad finem curationis. Præparo quoque unguentum ad omnes combuſtiones præſtantiſſimum, hunc in modum.

℞. Butyri recent. & loti in aq. rosac. ℥. iij.
Ol. violacei
De vitellis ovor.
Amygdalar. dulc. ana ℥ ß.
Farinæ hordei ℥ j. ß.
Croci ℈ j.
Mucilaginis sem. cydonior. ℥ j.
Ceræ q. s. F. unguentum in mortario.

Unguentum ad omnes cõbustiones præstantissimum.

Hoc unguentum emollit, dolorem lenit, & paulatim cicatricem inducit. Sed quia combustiones, imprimis quæ in cutis sunt superficie, vehementissimo sensu sunt præditæ, videant Chirurgi, ut blandè ulcera abstergant. Ego ne abstergendo ulcera, excitem dolores, tela subtilissima, qualis est Cambriacensis, aut syndone cooperio totam partem ambustam; nec illam amoveo donec ulcera sint sanata, per hanc telam pus facilimè effluit, & virtus medicamentorum ad ulcera pervenit.

Dum verò locus ambustus, uti dictum est, curatur, victus ratio, purgatio humorum, & venæ sectio, minimè erit negligenda. A salsis omnibus vehementer calidis, & acribus, & quæ difficilis concretionis sunt abstineat. Utatur iusculis carnium recentium, in quibus Acetosa, Endivia, Lactuca & Borrago coxerint. Bibat phtisanam, aut cervisiam minimè generosam. Si plenitudo adest, incidatur Basilica, aut Mediana, extrahaturq; sanguis, prout vires consentiunt. Si purgare necesse est, purgetur secundùm humoris prædominantis naturam, de quibus Medicus consulendus

lendus est. Si combustio in facie fuerit, cucurbitulæ spatulis erunt applicandæ, ut sanguis & humores retrorsum trahantur.

Curatio tertij & ultimi gradus Combustionum.

CAPUT VIII.

PEriculosus est tertius & ultimus hic gradus combustionū, propterea quòd nōnunquam degenerat in Gangrænam & Sphacelum. Primò enim ratione caloris vehementiæ, exiccatur & consumitur humidum radicale, & innatum calidum. Secundò exic- cantur & contrahuntur Cutis, Caro musculosa, venæ & arterię, ut sanguis per eas in partem læsam influere minimè possit. Tertiò concurrunt ratione doloris & solutionis continui humores & sanguis, augentque incendium. Hinc ex penuria alimenti, & suffocatione caloris nativi emoritur pars affecta, quemadmodum in Tractatu de Gangręna & Sphacelo monstravimus. Anno 1592. incidit in manus honestissima matrona in Hilden/ illa propter negotia domestica defatigata sola, ad focum sedens, & syncope correpta, in terram decidit, dextrum verò crus in prunas projectum est, hinc sura ita combusta fuit, ut paulò post, quia corpore crassa & cacochymica erat, Gangræna & Sphacelo correpta fuerit, sepa-

Tertius gradus combustionum periculosus tribus potiss. de causis.

1.

2.

3.

Historia.

rata tamen eſchara, & applicatis, quæ ad Gangrænam pertinent, ſanitatem recuperavit.

Imprimis igitur puſtulæ omnes ſunt incidendæ, & aqua ratione combuſtionis confluxa, ſpongiâ vel linteo exiccãda. Poſteà eſchara leniter eſt ſeparanda, aut ad minimũ in diverſis locis ferè ad carnem uſque incidenda, quò humor acris ſub cruſtà retentus effluere, medicamenta penetrare, & quicquid à calore induratum, emolliri poſſit. Separatio autem illa eſcharæ primo aut ſecundo die fieri debet, antequam pars affecta infletur; ſequens quoque unguentum ſtatim ab initio eſt applicandum.

Unguẽtum.

℞. Butyri rec. & loti in aq. ros. ℥ iij.
Unguenti baſiliconis ℥ j. ß.
Ol. lilior. albor.
Amygdal. dulc. ana ℥ ß.
Vitellum unius ovi. Miſce & applica.

Poſteà linteum reduplicatum in ſequenti emulſione intinctum, tepidè applicetur. Sedat enim dolores, emollit, & affluxionem humorum reprimit.

Emulſio.

℞. Medullæ ſem. cucurb. ℥ ij.
Sem. cydonior.
Fœnogr. ana ʒ j.

Contundantur in mortario, & cum ℔ vj. aquę puræ colentur, fiatq; Emulſio, in qua diſſolve Saponis Vęneti, albi ℥ ß. caphuræ ℈ ß. Si verò combuſtio in facie fuerit, ſapo minimè eſt addendus, propter oculos, ſed ejus loco addatur parum aq. roſar. & plantaginis.

Defen-

Defenſiva ſtatim ab initio ſunt applicanda, & faſciæ in poſca intingendæ, ut impetus affluxus humorum impediatur. Si verò pars affecta iam inflata fuerit, præcipuè verò ſi venæ & arteriæ ab igne ſunt contractæ, non uſque adeò probantur defenſiva, niſi aliquid, quod vim habeat reſolvendi, cujuſmodi ſunt farina fabarum, lupinorũ, lollij & pulvis flor. chamom. &c. ijs admixtum fuerit. Utatur æger victu tenuiſſimo, purgentur item humores noxij catharctico ſecũdùm humoris prædominantis naturam. Incidatur vena, & cucurbitulæ applicentur, de qua re Medicus conſulendus.

Cumprimùm autem affluxus humorum & ſanguinis ex parte remiſerit, ab uſu defenſivorum deſiſtendum eſt, quò ſpiritus & nutrimentum eò meliùs poſſint in partem læſam influere, eſcharamq; digerere, atq; ſeparare, ubi chirurgus, miniſter naturæ, ſingulis diebus, quantum abſque dolore fieri poteſt, aliquid ab eſchara excidere debet, poſteà præſcriptum unguentum ex butyro recenti, &c. imponere. Sequens quoque fomentum non habet exiguam vim ſedandi dolorem, cutem emolliendi, & digeſtionem promovendi.

℞. Radicum altheæ ℥ ij.
Semin. cydonior.
Fœnogræci ana ℥ ß. *Fomentum.*
Flor. Chamom.
Meliloti ana M. j.

Coquantur in aqua, aut ſi dolor vehemens fu-

erit, in lacte vaccino, deinde ſpongiâ madefa-ctâ in decocto, applicetur calidè: poteſt & ad-miſceri aliquid olei lilior. alborum. Si verò combuſtio adeò magna fuerit, ut in Gangrę-nam & Sphacelum degeneret, tunc curatio Gangrænæ, ex Tractatu noſtro, de Gangræ-na eſt petenda. Sed quia hujuſmodi combu-ſtiones, quemadmodum diximus, ſæpiſſimè in Gangrænam degenerent, ideoq; cautè & cum judicio in ijs procedendum eſt, & ſem-per aliquid applicandum, quod putredini ad-verſetur.

In pueris mihi aliquoties acciderunt com-buſtiones manuum & pedum, in quibus ex-tremitates digitorum planè combuſtæ fue-runt. In his autem diligentia adhibenda eſt, ut quicquid ita combuſtum, maturè ſepare-tur, ne putredo partes ſanas invadat. Itaq; ſi caro & os uſque ad articulum adeò combu-ſta fuerint, ita ut conſervari non poſſint, inci-dendum eſt os novaculâ in ipſo articulo, non autem tenaculis, ut nonnulli voluerunt. Si ar-ticulus ipſe quoq; affectus fuerit, retrò articu-lum, caro novaculâ, os verò minutiſſimâ ſerrâ incidatur. Cur autem abſciſſio hæc ſcalpellis fieri non debeat, in Tractatu noſtro de Gan-græna declaravimus, ubi etiam modum ab-ſcindendi digitos monſtravimus. Quampri-mùm autem eſchara ſeparata fuerit, operæ-pretium eſt primò mundificare ulcus, qua-propter ſi putridum ac fœtidum fuerit, æger robuſtus, & affectus in parte non uſque adeò ſenſibili,

ſenſibili, ſolebam applicare Ægyptiacum. Si verò æger delicatulus, & affectus in loco ſenſibili, temperandum eſt unguentum prædictum melle roſac. Pulvis item præcipitati lotus in aqua roſac. præſtantiſſimum eſt medicamentum ad omnia ulcera putrida. Aut

Pulvis præcipitati præſtantiſſimũ in ulceribus putridis.

℞. Pulveris præcipitati
Radic. ariſtoloch. rot.
Farinæ hordei ana ℨ j.

Cum melle roſac. parumq; therebinth. lotæ, fiatq; unguentum. Si combuſtio in capite aut facie fuerit, addatur parum gummi Elemij in oleo roſ. diſſoluti. Mundificativum item noſtrum de ſucco Apij, mirum in modum mundificat ulcera putrida, uti & mel roſar. cum aqua vitæ mixtum & applicatum: Hujuſmodi autem medicamenta xylone aut filamentis ſuavibus ulceribus impoſita, linteaminibus ſuavibus reduplicatis, aut ſpongia molli involvenda eſt pars affecta; attrahunt enim hujuſmodi linteamina, & ſpongia humores ſeroſos, qui conſolidationem impediunt. Mundificatis ulceribus, incarnantibus, uti convenit, quale eſt unguentum aureum, Nicotianę, aut ſequens pulvis.

Vide tractat. de Gãg. cap. 16.

Pulvis Sarcoticus.

℞. Pulv. aloes
Sarcocollæ
Myrrhæ ana ℥ ij. Miſc. F. Pulvis.

Sequens quoq; viſcus mirum in modum mundificat, & incarnat, quæcunque fuerint ulcera putrida.

℞. Herbarum Cẽtaurij & Hyperici cũ toto

Visus. Diapensiæ,
Alchymillæ
Betæ sylvest.
Folior. arnoglossæ majoris ana M. iiij.
Radic. Tormentillæ
Aristolochiæ longæ ana ℥ iij.

Incidantur & contundantur omnia, postea in vas vitreum projecta, superinfundatur vini tantùm, ut supernatet, digeranturq; in sole per dies tres, deinde coquantur lento igne, donec tertia pars sit consumpta, colaturam cum fortissima expressione infunde in alembicum vitreũ, & in Balneo Mariæ fiat viscus.

Tandem inducenda est cicatrix, non autem ijs quæ vehementer exiccant, qualia in alijs ulceribus Chirurgi uti consueverunt; vehementer enim exiccantia in combustionibus, cicatricem rugosam ac turpem efficiunt. Applicetur igitur sequens unguentum.

℞. Emplastri palmei ℥ ij.
Pingued. Gall.
Unguẽtum. Et anser. ana ℥ ß.
Liquefiant simul. Deinde admisce
Aluminis usti
Saturni calcinati
Lythargirij aurei
Lapidis calaminaris ana ʒ j.

Et in mortario plumbeo F. unguentum, addendo mucilag. sem. cydonior. & fœnograeci, quantum excipere possit, fiatq; unguentum, quod in omnibus combustionibus præstantissimum est. Unguento Alabastrino quoque hoc

hoc in casu sæpissimè usus sum magno cum fructu, cujus est descriptio.

℞. Lapidis Alabastritis calcionati ℥ j.ß.
Pumicis albi calcionati ℥ ß.
Aluminis usti ʒ ij.
F. omnium tenuissimus pulvis. Posteà

Unguentum Alabstrini descriptio.

℞. Ceræ albæ
Sevi cervini
Ol. amygdalar. dulc.
Lilior. albor. ana ℥ j.
Ol. de vitell. ovor. ℥ ß.

F. unguentum s.a. Hoc unguentum emollit, dolorem lenit, & cicatricem pulchrā inducit.

Si Combustio ad supercilia, labia, aut in digitis fuerit, diligētia adhibenda est, ne hujusmodi partes contrahantur, & ad invicem conglutinentur. Itaq; linteamina & filamenta, aut laminæ plumbeæ subtilissimæ fabricatæ, partibus ubi cōglutinationis est periculum, sunt interponendę. In magnis combustionibus ad magna vasa arteriarum & venarū, ubi Atrophiæ ex penuria alimenti metus adest, tota pars affecta primis quidem diebus oleo rosac. ad reprimendos humores, posteà verò sequēti unguento inungenda est.

Unguētum.

℞. Succi lumbricor. ℥ ij.
Pingued. humanæ
Gallinæ
Ursi ana ℥ j.
Aquæ vitæ ʒ ij.

Misc. Hoc unguentū emollit, resolvit, corroborat, & aperit, si quæ venæ & arteriæ pro-

pter violentiam ignis contractæ & opilatæ fuerint; atq; proinde Atrophiam impedit.

De Combustionibus ad oculos.

CAPUT IX.

QVanto nobilior corporis nostri pars aliqua existit, tanto major adhibenda est diligentia, cùm malè afficitur. Oculus itaq; quia nobilissimum est membrum, & valdè sensibile, particularem quandam requirit curationem. Imprimis autem Chirurgus in toto hoc laboret negotio, ut dolori, & affluxui humorum & sanguinis resistat. Ideoque statim ab initio defensiva fronti & temporibus applicare, & pustulas omnes incidere debet, quò aqua acris & calida effluere possit. Oculis verò tepidè instillet continuò lac muliebre cum aqua rosac. mixtum, in qua parum croci integri maceratum fuerit. Linteũ item reduplicatum, & in hoc lacte madefactum, oculis tepidè applicet, & reiteret, quotiescunq; siccum fuerit, aut,

℞. aq. rosac. ℥ iij.
Collyrium. Sem. cydonior. &
Fœnogr. ana ʒ ß.
Croci integri ℈ ß. Misceantur.

Maneant in infusione horas 4. deinde exprimantur. Huic mucilagini admisceatur parùm lactis muliebris, deinde tepidè oculis instilletur, & linteis reduplicatis applicetur oculis.

oculis. Si dolor magnus eſt, addantur grana tria aut quatuor opij diſſoluti in aqua roſac. ſanguis item columbinus calidè oculis inſtillatus, dolorem lenit. Tandem applicetur ſequens Cataplaſma.

℞. pulpæ malor. dulc. ſub prunis decoctorum ℥ ij.
Farinæ fœnogr. &
Hordei ana ℥ ß. *Cataplaſma.*

Coquantur in lacte vaccino ad formam cataplaſmatis. In fine admiſceantur Croci ℈ ß. vitellum unius ovi, parumq; olei roſac. & calidè applicetur. Circumcirca tamen oculos ſi combuſtio levis adſit, applicari poteſt Unguentum aliquod ex ſapone, quod tamen ſolidum ſatis ſit, ne liquando oculos offendat.

Hic proceſſus non eſt mutandus, donec ab inflammatione & dolore tutus ſit æger, poſteà applicetur ſequens collyrium, ad majorem exiccationem, & viſus corroborationem.

℞. Aquar. Euphraſiæ
Fœniculi *Collyrium.*
Roſarum ana ℥ j.
Tutiæ præparat.
Sief albi ſine opio ana ʒ j.
Miſce. Fiat Collyrium.

Sciat autem Lector, Collyria, in quibus ingreditur lac muliebre æſtate ſingulis, Hyeme verò alternis diebus mutanda eſſe: facilè enim aceſcit lac, & acrimoniam acquirit, tunc dolorem non lenit, ſed excitat. Hanc quoque ob cauſam acria illa, quæ in reliquis combuſtio-

nibus præſcripſimus, qualia ſunt lixivium, muria, &c. in combuſtionibus faciei non ſunt applicanda.

A narcoticis item, niſi dolor magnus adfuerit, quantum fieri poterit, abſtinẽdum eſt; quandoquidem illa propter ſummam ſuam frigiditatem incraſſant ac condenſant humores & ſpiritus viſivos oculorum. Si verò cutis ad oculos indurata fuerit, emollienda & lubrica facienda eſt, idq́; ſuperiùs enarratis unguentis. Adhibenda tamen eſt diligentia, ne unguenta aut pinguia intrent in oculos, excitant enim dolorem. Interim dum cutis emollitur unguentis & oleis, inſtillentur collyria, & applicetur cataplaſma, quemadmodum diximus. Quamprimùm cruſta abſceſſerit, conſolidanda ſunt ulcera, quemadmodum præcedenti capite declaravimus, id tantũ addo, unguentis ad oculorum & capitis ulcera ſemper aliquid gummi Elemii commiſcendum eſſe, eſt enim præſtantiſſimum medicamentum ad hujuſmodi partium vulnera. Diligentia quoque adhibenda eſt inter curandum, ne palpebræ retrahantur, id enim maximam deformitatem adferret. Ideoq́ue tota facies inungenda eſt, unguento quodam emolliente, veluti hoc.

℞. Gummi Elemii ʒ j.
Ol. lilior. albor.
Pingued. urſi ana ℥ j.
Mucilag. ſem. fœnograeci ʒ ij.
Liquefiant lẽto igne, colentur & fiat unguentum,

tum. Sequens quoque fomentum ad idem valet.

℞. Folior. & radic. altheæ
Malvæ
Brancæ ursinæ
Flor. meliloti ana M ß.
Sem. fœnograeci &
Lini ana ℥ ß. *Fomentum.*

Coquantur in aqua spongia madefacta, calidè applicetur, posteà inungatur facies superiori unguento. Fomentatâ & inunctâ facie, paulatim cutis extendatur ambabus manibus, non secùs ac pelliones pelles extendere solent.

Quantum ad universalia, imprimis utatur æger victu acutissimo, tum ab omnibus calidis, salitis, pipere, Zingibere, garyophyllis, alliis, cæpis, raphanis & similibus, sale conditis, tum quæ difficilis sunt digestionis, abstineat. Vinum item & cervisia generosa nocent. Bibat Phtisaná, in qua aliquid seminis coriandri præparati, sem. anisi coxerit. Si æger à vino propter ætatem abstinere non possit, eligat sibi vinum album, & minùs generosum. Cum iusculis coquantur herbæ quæ refrigerant, & bilem reprimunt, quales sunt Acetosa, Borrago, Cichorium, Cerefol. radic. petrosel. fœniculi, Maiorana, Rosmarin. & Euphrasia. Post pastum sumat æger parùm mivę cydoniorum simplicis, aut conservæ rosarum antiquæ, ut elevatio vaporum ad caput impediatur. Si sitis urgeat, utatur decocto suo hordeaceo, in

quo dissolutus sit Syrupus de succo Acetosæ, aut Limonum vel Granatorum. Cerasa item condita, rob de ribes, de Berberis & alia hujus generis simplicia conveniunt, corpus purgetur Electuariis lenitivis, cassiâ, mannâ, Syrupo rosato solutivo, & similibus. Clysteres item & suppositoria, quia materiam deorsum trahũt, summoperè conveniunt. Incidatur Cephalica in brachio, applicentur ventosæ scapulis, & vesicatoria post aures, somnus summoperè convenit oculorum morbis. Contrà verò vigiliæ & splendor Solis nocent, ideoque cubiculum, ut tenebrosum sit, operæpretium existit. Porrò antequàm huic capiti finem imponam, in gratiam tyronum exemplum Combustionum non adeò vulgare, in medium adferam.

Historia. Puella duorum annorum ætatis suæ aut circiter, filia Domini Samuelis Gaillardi Ludimagistri apud Neocomenses vigilantissimi, compatris mei plurimùm honorandi, ad focum sedens, in prunas decidit, unde non solùm frons circa oculos, verùm etiam tota ferè facies, potissimum ex una parte, graviter combusta fuit. Ego momento ipso accersitus, illicò sequens unguentum in linteum extensum toti fermè faciei, in formam emplastri, applicui.

℞. Saponis Veneti ℥ j.

Unguentũ. Ol. de vitellis ovor. &

Amygdalarum dulc. ana ʒ. ij.

Gummi elemi dissoluti cum oleis ʒ j.

Misce

Miſce. Fiat unguentum, addendo parùm mucilaginis ſeminis cydoniorum.

Oculis verò Collyrium ex lacte muliebri, parumq; aquæ roſar. continuò tepidè inſtillare, & linteis ſuavibus reduplicatis applicare iuſſi. Primâ die ſingulis horis quatuor emplaſtra renovavi, hinc major empyreumatis pars evocata fuit. Die ſecundâ, pulveris radicum mechoacæ ℈ j. ex iuſculo carnis recentis exhibui, parti verò affectæ, ſequens applicui unguentum. *Collyrium.*

℞. Ol. de vitellis ovorum
Ol. Amygdalar. dulc.
Pinguedinis urſi, &
Pingued. humanæ ana ℥ ß.
Gummi Elemi, diſſoluti cum oleis ʒ ij.
Ceræ novæ ℥ j.
Croci ℈ j.

Aliud Unguentum.

Miſce, fiat unguentum, quo ſolo curationem ferè abſolvi, niſi quòd circa finem curationis eidem unguento aliquantum farinæ lentium maioris exiccationis gratiâ, admiſcuerim, totam quinetiam partem ambuſtam aliquando ſequenti Unguento emolliente inunxi.

℞. Gummi Elem. ʒ ß.
Ol. de vitell. ovorum &
Liliorum albor. ana ℥ ß.
Pingued. humanæ ʒ ij.
Miſce.

Aliud Unguentum.

Interim dum cutem ita emollirem, ſæpiſſimè illam ambabus manibus extendebam, quemadmodum pelliones pelles, dú illas ad-

ornant, extendere solent. Sic divino favore curata fuit, ita quidem ut nullum relictum sit vestigium combustionis, nisi minimum in superiori labello, quo in loco medicamenta, propter impatientiam pueri, contineri non potuerant.

De Combustionibus Inguinum.

CAPUT X.

INguina, quia membra sunt rara, laxa, humida, & fluxionibus obnoxia, atque ita facilè putrescentia, particularem quoque diligentiam & methodum curandi requirunt. Inprimis autem, quia propter vicinitatem Emunctoriorum ibi humores illicò concurrunt, applicandum est statim ab initio defensivum ad imum ventris supra combustionem, vena in cubito incidatur, & vomitus si fieri potest, provocetur; sin minus per inferiora leviter purgetur æger, & victus tenuissimus instituatur: à vino generoso, & à cibis calidis & acribus abstineat, quemadmodum superiori capite declaravimus. Topica inguinum, quia membra sunt rara, laxa, humida & corruptioni obnoxia, ut magis, quàm in aliis combustionibus exiccent, & putredini adversentur, necesse est. Itaque si pustulæ nondum elevatæ fuerint, applicetur illicò unguentum aliquod ex sapone, & cæpis præparatum: si verò iam elevatæ fuerint, incidantur, quò aqua acris effluere

effluere poſſit. Poſteà applicetur ſequens unguentum, *Unguẽtum.*

℞. Unguenti roſati ℥ j.ß.
Ol. de vitell. ovor. &
Amygdal. dulc. ana ℥ ß.
Liquefiant, quibus admiſce
Myrrhæ
Aloës ana ʒ j. Miſce & applica cum filamentis, poſteà cooperiatur tota pars affecta ſequenti cataplaſmate.

Cataplaſma.

℞. Farinæ hord. &
Fabar. ana ℥ iij.
Pulv. roſar. rub. ℥ ß. cum oxymellite fiat cataplaſma, quod calidè applicetur.

Si autem combuſtio inſignis fuerit, ita ut inducta ſit cruſta, ſeparanda eſt paulatim ſcalpello, aut ad minimum ubique ſcarificanda, poſteà applicetur ſequens unguentum ad caſam Eſcharæ.

Unguẽtum.

℞. Superioris unguenti ℥ ij.
Pulveris ſcordii ʒ j.
Unguẽti Ægyptiaci ʒ ij. plus aut minꝰ, prout putrefactio magna, & æger robuſtus, aut debilis fuerit. Miſce & applica cum filamentis, poſteà

Cataplaſma.

℞. Farinæ lupinor.
Fabarum
Lolii ana ℥ j.ß.
Coquantur cum lixivio barbitonſor. Tandem admiſce,
Pulv. Scordij
Aloës

Myrrhæ ana ℥ ß.

Misce fi..t cataplasma, quod calidè applicetur. Post escharæ casum, mundificetur, incarnetur, & cicatrisetur ulcus, quemadmodum capite octavo declaravimus.

De Combustionibus Juncturarum.

CAPUT XI.

IVncturis, quia partes sunt nervosæ, & maximo sensu præditæ, statim ab initio defensiva applicanda, corpus purgandum, vena incidenda, & victus ratio instituenda est, quemadmodum superioribus capitibus de Combustionibus oculorum & inguinum declaravimus; medicamenta ex sapone, cæpis & hujusmodi acrioribus (nisi combustio levis fuerit) minimè sunt applicanda, sed emollientibus, lenientibus & anodinis tractanda est pars affecta. In magnis autē Juncturarum combustionibus diligenter prospiciēdum est, ne nervi retrahantur & iuncturæ incurventur: ideoq; totum membrum bis in die inungendum est oleo lumbricorum, anethi, liliorum albor. axungię humanę, ursi, gallinarum, caponum, unguento dialtheæ & similibus, ut quæcunque indurata, lubrica reddantur, atq; retineantur. Interim quoque ferulæ, aliaque instrumenta apta, ex ligno fabricata, circumcircà juncturas ponenda sunt, ut retractio nervorum impediatur. Blandè tamen omnia

agenda,

agenda, ne dolor excitetur, qui si supervenerit, protinùs sedandus est ijs, quæ sequenti capite describuntur remedijs, reliqua ex superioribus petenda sunt.

De dolore ejusq; curatione.

CAPUT. XII.

GRavissimũ symptoma dolor est, tum in cõbustionibus tũ in omnibus alijs affectibus: dissipat enim & absumit spirit⁹ vitales, inquietudines & febres excitat, hinc sequuntur animi deliquia, fluxiones attrahit, inde inflãmatio, phlegmone, convulsio, aliaq; graviora symptomata oriũtur, est igitur, quátum fieri potest, leniendus. Generalis autem curatio doloris est ablatio ejus causæ. At quia in combustionibus binæ concurrunt causæ, nimirùm subita alteratio, & solutio continui, duplex quoq; erit curandi scopus: primò ut empyreuma ab igne relictũ, eliciatur, & pars affecta refrigeretur, & ad temperiem suam revocetur, quemadmodum antea satis declaravimus. Secundò, ut quicquid disjunctum aut combustum est, uniatur & consolidetur. Sed quia empyreuma exhalari, multò minùs pustulæ & ulcera sanari minimè possint, nisi priùs indurata & contracta cutis, emollita & lubrica reddita fuerit, necesse est ut Chirurgus totus in hoc incumbat, ut superioribus recitatis medicamentis calidis & humidis, cu-

tem lubricam & mollem reddat, quò humores acres & ſubtiles poſſint per poros exhalari, & abſumi. At quamvis hujuſmodi medicamenta calida ſint, refrigerant nihilominùs, per accidens tamen, hoc eſt, ut Galenus teſtatur, reſolvendo & diſſipando humores acres. Itaque ſi dolor magnus fuerit, atque ijs, quæ cap. 7. & 8. prȩſcripſimus, non ſedetur, neceſſe eſt, (purgato tamen priùs corpore, & venâ incisâ, ſi ætas aliaq; permittant) ſequens applicare fomentum.

Fomentum.

℞. Radicum altheæ ℥ j.
Florum chamomil.
Meliloti
Roſarum
Abſynthij ana M. ß.
Sem. fœnogr.
Anethi ana ℥ ß.
Ol. violar. ℥ iij.

Coquantur in lacte vaccino, in quo ſpongia intincta, aut linteum reduplicatum ſȩpius calidè interdiu loco dolenti applicetur. Sequens quoque cataplaſma mirum in modum dolorem lenit.

℞. Micarum panis albi ℔ ß.

Cataplaſma. Coquatur in lacte vaccino, ad formam pultis, poſteà admiſce olei amygdalar. dulc. butyri rec. ana ℥ j. ol. de vitellis ovor. ℥ ß. croci ℈ j. vitellum unius ovi. Miſce, Fiat cataplaſma, quod calidè applicetur, ter aut quater in die, fomentato tamen priùs loco affecto, ſuperiori fomentatione. Si pinguedo humana in promptu

ptu ſit, poterit ejuſdem aliquid admiſceri, eſt enim ſingulare anodynum.

Defenſiva quoque ſunt applicanda; victus tenuis inſtituendus, & corpus purgandum eſt, ſecundùm humoris prædominantis naturam, vena item incidenda, & cucurbitulæ applicandæ. Si verò dolores hiſce non mitigentur, ad Narcotica tranſeundum eſt; ea autem, quia frigida ſunt ad quartum gradum uſque, non immeritò ſuſpecta habētur, applicata tamen cum ratione & prudentia, periculo vacant, præcipuè in externis partibus, à levioribus tamen incipiendum, ideoque

℞. Florum Nympheæ
Folior. hyoſciami &
Papaveris, ana quantum volueris. *Cataplaſma Narcoticũ.*

Involventur herbæ panno madefacto, & ſub cineribus calidis parum coctæ, piſtentur in mortario, addendo parum olei roſacei, nympheæ, unguenti populeonis, & applicentur loco dolenti, ſint tamen ulcera vel cruſtæ priùs coopertæ unguento quodam ad caſum eſcharę, ne natura hujuſmodi frigidis in ſeparáda eſchara, & digerẽdis ulceribus, remoretᷓ.

Aliud cataplaſma narcoticum.

℞. Micarum panis albi ℔ ß. Coquatur in lacte vaccino ad formam cataplaſmatis, cui admiſce opij diſſoluti in aqua papav. albi ℈ ij. croci & caſtorij ana ℈ j. vel *Aliud Cataplaſma Narcoticũ.*

℞. Herbar. cicutæ,
Solatri
Hyoſciami

Papav. ana M.j.

Coquantur in lacte vaccino, posteà pistentur in mortario, coquanturq; parum cum ℥ ij. farinæ hord. ad formam cataplasmatis, cui admisce opij dissoluti in aq. papav. ʒ j. croci ℈ j. Misce & applica tepidè.

De imbecillitate visus.

CAPUT XIII.

QVia sæpissimè post combustiones faciei, imbecillitas visus, & lachrymatio oculorum sequuntur, ideò operępretium est, paucis declarare, quomodo eis sit occurrendum, ne in fistulas lachrymales, ophthalmiam & suffusiones degenerent, aut visum planè aufferant. Curatio autem his tribus intentionibus, diætâ scilicet, purgationibus & Topicis medicamentis, perficitur. Et quia in lachrymationibus oculorũ, cerebrum humores mittit, oculi verò eosdem recipiũt, necesse est, ut omnimodo prohibeatur, non tantùm, ne humores pravi in corpore & cerebro generentur, verùm etiam ut qui iam generati sunt, & ad oculos defluunt, exiccentur, atque deorsum trahantur. Interim quoque oculi corroborandi sunt, ne fluxionem excipiant.

Prima Intentio. Quantum ad Diætam, imprimis eligendus est aër temperatus: calidus enim humores in capite liquescit, excalefacit, subtiles, acres, & ad flu-

ad fluxionem aptiores efficit: frigidus verò poros claudit, exhalationemque impedit, sed imprimis cerebrum comprimit, hinc vehementes fiunt fluxiones. Quemadmodum enim spongia imbuta aquâ, si manu comprimatur, vi quadam aquam emittit. Sic excrementitij humores è cerebro frigore compresso, erumpunt. Ideoque si anni tempus frigidum fuerit, calefaciendum est cubiculum, sin calidum, inspersâ aquâ frigidâ, & substratis frondibus, herbis & folijs, refrigerandum. Australis item, & Aquilonaris ventus nocent: ille enim præ sua humiditate, cerebrum implet humoribus, hic frigiditate, cerebrum comprimit, & exhalationem impedit.

In cibi administratione tria hæc, Quantitas nimir. Qualitas & usus observanda sunt. Primò enim excessus omnis, tum cibi, tum potus vitandus est. Secundò, quia fluxiones oculorum semper fiunt ex superfluis humoribus, ut cibus habeat qualitatem & vim exiccandi, necesse est. Quòd si fluxus ex humoribus frigidis fuerit, cibus nonnihil calefacere, si ex calidis & acribus, refrigerare debet. In genere autem nocent, quæcunque sunt difficilis concoctionis, & sale, aromatibus, cæpis, allijs, raphano, synapi & similibus condita, & cocta, item quæcunq; flatus procreant, & caput vaporibus implent. Tertiò observandum est, nunquam edendum esse, nisi prior cibus probè concoctus fuerit, naturalis appetitus adfuerit, varia quoque ciborum genera, quæ

ſubſtantiâ aut qualitate differunt, uno paſtu conjungi non debent, panis ſit ex optimo tritico benè fermentatus & coctus. A carne ſalita & infumata abſtineat, præſertim à porcina. Convenit recens caro boum caſtratorum, Caponum, & avium in arboribus viventium. Cum carne aliiſque iuſculis coquantur hyſſopus, maiorana, ſalvia, roſmarinus, euphraſia, radix petroſelini, pimpinellæ, & ſimilia. Si autem defluxus ex humore ſubtili & acri fuerit, coquatur cum carne & iuſculis, Borrago, buglosſa, acetoſa, cerefolium, calendula, euphraſia, radix fœniculi & petroſelini.

Reliqua olera, ut ſunt lactuca, portulaca, caules, item cucurbitæ, melones, cæpe, porrum, allium, ſinapi, raphanus, in defluxionibus oculorum, ſummoperè nocent, uti & piper, Zingiber, garyophilli, legumina, & lacticinia propter butyrum.

Vinum generoſum, uti & Cereviſia generoſa nocent, utatur cereviſiâ minimè generoſâ, ſed benè coctâ, aut pthiſanâ, in qua agrimonia, euphraſia & pruna coxerint, poſteà aliquantum dulcoretur Saccharo, & aromatizetur cinamomo. Si verò æger ratione ętatis, aut imbecillitatis ventriculi à vino abſtinere non poſſit, eligat ſibi vinum aliquod album vetus, & minùs generoſum. Somnus & quies ſummopere conveniunt in oculorum morbis: vigiliæ verò & ſtudia, præcipuè ſtatim à cibo, nocent, uti & actus venereus.

Secundò digeratur, præparetur, & evacuetur

tur humor noxius, qui ad oculos defluit, ideoque si defluxio ex humore acri & calido fuerit, digeratur sequenti Iulapio. *Secunda intentio.*

℞. aquar. betonicæ
Euphrasiæ
Borraginis
Acetosæ ana ℥ j ß. *Iulepus.*
Syrupi de Nymphæa
Violatij &
de cichorio ana ℥ ß.

Misce fiat Iulapium pro duobus matutinis, posteà purgetur sequenti potiunculâ.

℞. electuar. diacathol. ʒ iv. *Potiuncula purgativa.*
diaphœnic. ʒ ij.
Syrupi ros. solut. cum rhabarbaro & agarico ℥ ij. Cum aqua aut decocto betonicæ & euphras. Fiat potiuncula.
Vel dentur pillulæ sequentes.

℞. Massæ pillular. de quinq; generibus *Pillulæ.*
Myrobalonorum,
Pillular. aggregativar. ana ʒ ss.
Diagridij grana iv.

Cum aqua euphrasiç formẽtur pillulç quinq;. Pueris exhibeatur à ʒ j. usque ad ʒ ij. vel ʒ iij. prout çtas & vires fuerint. Electuarij de succo rosar. in tabellis, dissoluti in aqua betonicæ vel euphrasiæ. Qui verò tabellis uti non possunt purgentur mannâ aut pulvere radicum mechoacæ. Purgato corpore, utatur sequenti Electuario.

℞. Conservæ flor. betonicæ, *Electuarium.*
Euphrasiæ &
Rosarum ana ℥ j. Misce.

Si defluxus ex huomribus frigidis fuerit, digeratur primò sequenti potione.

Potio digestiva.

℞. Aquar. betonicæ
Euphrasiæ
Fœniculi ana ℥ iij.
Mellis rosati colati,
Syrupi de Stœchade ana ℥ j. Misce.

Fiat Iulapium pro duobus matutinis; posteà purgetur sequenti potione.

Potio purgans.

℞. Electuarij Indi majoris ʒ iv.
Benedictæ laxativæ ʒ ij.

Cum decocto betonicæ, euphrasiæ, passularum & seminis anisi, fiat potiuncula. Aut dentur sequentes pillulæ.

Pillulæ.

℞. pillular. cochiar.
Lucis major. ana ʒ ß.
Diagridij grana vj. cum syrupo de
Stœchade formentur pillulæ quinq;.

Pueris detur drachma una aut altera Electuarij diacarthami in tabellis, aut diaphęnici cum rhabarbaro, prout ætas fert. Purgato corpore, utatur sequenti Electuario, pro corroboratione cerebri, & exiccatione humorum.

Electuariũ.

℞. Conservæ florum betonicæ &
Euphrasiæ ana ℥ ij.
Salviæ &
Rosmarini ana ℥ j. Misc.

Hujus Electuarij sumat æger *jejuno* stomacho magnitudine castaneæ. Decoctum Guajaci, radicum Chinæ, Salsæ parillæ, sassaphras summoperè conveniunt: exiccando enim humores noxios, visum quoque corroborant.

Stoma-

Stomacho quoq; propter ipsius cũ cerebro cõsensum, prospiciendũ est. Debilis enim stomachus ad cerebrum multos mittit vapores, qui posteà ad oculos descendunt. Abstineat igitur æger ab omnibus iis, quibus stomachus gravatur, & quæ difficilis sunt digestionis, sumat quoq; semel aut bis in hebdomade ʒ j. hujus massæ.

℞. Pillular. hieræ picræ simplicis Galeni *Massa pillular.*
Massæ pillular. Assaieret
Rhabarb. opt. triti
Pulveris senæ ana ℈ j.
Garyophillor.
Macis
Cinamomi ana ℈ ß. cum syrupo rosato solutivo fiat massa pillular.

Utatur quoque æger semper post pastum aliquo medicamento quod stomachum corroboret, & elevationem vaporum impediat, qualia sunt miva cydoniorum simplex, conserva rosar. coriandrum præparatum, & sem. anisi & fœniculi, aut sequens pulvis.

℞. Seminis coriandri præparati *Pulvis.*
Sem. anisi ana ℥ j.
Flor. betonicæ
Rosar. rubr.
Euphrasiæ ana ℥ ß.
Cinamomi electi
Macis ana ʒ ij.
Pellicular. interior. ventriculi Gallinarum ℥ ß.
Sacchari rosati ad pondus omnium.

Miſce. Fiat pulvis.

Sequitur tertia intentio, quæ in Topicis & Chirurgicis conſiſtit. Itaque ſi dolor magnus, & Inflammatio adſit, applicetur fronti defenſivum aliquod, ex cap. 7. Oculis verò inſtilletur ſequens Collyrium, & linteis reduplicatis in eo intinctis, applicetur.

Tertia intentio.

℞. Aquar. plantaginis
Roſarum
Euphraſiæ ana ℥ j.
Ceruſæ lotæ
Tutiæ præparatæ
Olibani ſubtiliſsimè pulveriſati ana ʒ j.

Collyrium.

Miſce. Si verò defluxus oculorum ex frigidis humoribus fuerit, applicetur ſequens Collyrium.

Aliud Collyrium.

℞. Aquar. euphraſiæ
Fœniculi
Rutæ ana ℥ ij.
Olibani
Maſticis
Myrrhæ
Aloës
Tutiæ præparatæ
Sarcocollæ ana ʒ j. Fiat Collyrium ſecundùm artem.

Si defluxio ex ſanguine & humoribus calidis fuerit, incidatur cæphalica in brachio, ſi ætas & vires concedant. Ego in defluxionibus oculor. ſæpiſſimè magno cum fructu venas iugulares externas incidi, verùm ſectio harum venarum requirit Chirurgum expertum;

Sectio iugularium venarũ in morbis oculorũ utiliſſima.

tum; eſt enim periculoſa. Pueris loco phlebotomiæ hirudines applico, aut ad venam cæphalicam in brachio, aut in collo ad venas iugulares. Cucurbitulæ item magnæ cum flamma magna applicentur ſcapulis cum ſcarificatione.

Applicetur item ſequẽs veſicatorium poſt aures.

℞. Cantharidum in pulver. redactarũ nu. 6. *Veſicatoriũ.*
Fermenti acris ℥.ß.
Miſce cum guttula una aut altera aceti. Cortex interior fruticis vitis nigræ contuſa & applicata eandem vim habet.

Utatur quoq; æger bis aut ter in hebdomada ieiuno ſtomacho, ſequenti maſticatorio.

℞. Maſticis
Radic. pyretri
Summitat. maioranæ *Maſticatorium.*
Nucis muſcatæ ana ʒ.j. Fiát in mortario cum melle trochiſci magnitudine lupini.

Maſtiche item per ſe maſticata, & diu in ore retenta, multas ex capite trahit humiditates. Paſſulæ item, aut pruna damaſcena, oleo fœniculi inuncta, & maſticata, non tantùm ex capite trahunt humores, verùm etiam cerebrum & viſum corroborant.

Sternutatoria in morbis oculorum non probo: humores enim ad naſum trahendo, nervos opticos ſimul adimplent, & viſum debilitant, quemadmodum in obſervatione 24. declaravi. Sequens quoque pulvis capiti inſpergẽdus eſt, ex quo etiá cucuſa parari poteſt. *Sternutatoria in morbis oculorũ periculoſa.*

R. Flor. rorismarini
Salviæ
Betonicæ
Stœchados
Rosar. rubr.
Summitatum maioranæ ana M.ß.
Coriandri præparati ℥ j.
Ligni aloës
Masticis
Thuris
Diamoschi dulcis
Nucis moscatæ
Granor. Alkermes ana ʒ ß.

Pulvis.

Incidantur & contundantur omnia s.a.

Si visus ex continua, & longa defluxione debilis factus sit, corroboretur aquâ sequenti destillatâ.

℞. Euphrasiæ cum toto
Anagallidis flore purpureo,
Herbar. fœniculi ana M. xij.
Rutæ M. vj. Incidantur.

Aqua visum corroborans.

Posteà superinfunde aq. rosac. ℔ ij. digerantur in sole, in vase vitreo, & bene clauso, per diem, posteà lento igne destillentur in balneo Mariæ, serveturq; aqua ad usum, est enim præstantissima ad corroborandos oculos.

Si defluxio & lachrymatio oculorum his non sedetur, & æger de visu periclitetur, applicandum est Setaceũ ad tertiam aut quartam vertebram colli, nõ tamen ferro candente, sed acu argenteâ, quemadmodum observatione 40, fusiùs declaravimus. Adultis Seta-

Setaceum.

ceilo-

cei loco causticum ad secundam vertebram potest applicari, ut inde fiat fontanella. Pueris tamen perniciosa est fontanella in vertice, ut in observatione 42, demonstravimus: Fontanellæ item in brachio sinistro, & crure dextro, non exiguam vim habent in defluxionibus oculorum, ut experientia indies docet.

De Cicatricum Turpitudine earundemq; ablatione.

CAPUT XIV.

PRæcipuæ causę turpitudinis cicatricum post combustionum curationes sunt, primò, quòd cutis, caro, venæ, &c. vi ignis contrahuntur, & indurantur; secundò, quòd humidum radicale (cuius beneficio vulnera, & ulcera omnia, cicatrizantur) vi ignis exiccatum, consumptumque est, inde fit, ut quemadmodum siccus & aridus ager spinas tortuosas, zizania, & omnia imperfecta, ager verò pinguis & humid9, omnia perfecta producit: Ita etiam ex caloris innati, & humidi radicalis defectu cicatrices fiunt turpissimæ. Usus quoque medicamentorum frigidorum turpem gignit cicatricem, quemadmodum Hippocrates his verbis testatur: Ulceribus frigidum mordax, cutem obdurat, dolorem insupportabilem facit, denigrat, &c. Ut autem hoc incommodum evitemus ab initio usque *Hippocr. lib 5. aphor. 20.*

ad finem curationis emollientia ſunt applicanda, quemadmodum anteà monuimus. Quantum ad curationem, imprimis durities cicatricum emollienda, & lubrica facienda eſt, pinguedine urſi, gallinarum, caponum, oleo liliorum, & de vitellis ovorũ, aut ſequenti unguento.

Unguentũ. ℞. Pinguedinis gallinæ,
Urſi,
Piſcis thymali
Liliorum
De vitellis ovorum ana ℨ ij.
Ol. myrrhæ ℨ j.
Succi lumbricor. ℨ ß. Miſce, fiat unguentum, quo ſingulis diebus bis aut ter cicatrix, & circumjacentes partes ſunt inungendæ.

Poſteà applicãda eſt lamina plumbea ſpiſſa, inuncta Mercurio. Sed antequam inungatur pars affecta ſuperiori unguento, abluenda eſt aqua, in qua furfures, & nonnihil myrrhæ incoxerint. Si verò cicatrices adeò duræ & elevatæ fuerint, ut majorem emollitionem requirant, fovitur locus priùs ſequenti decocto.

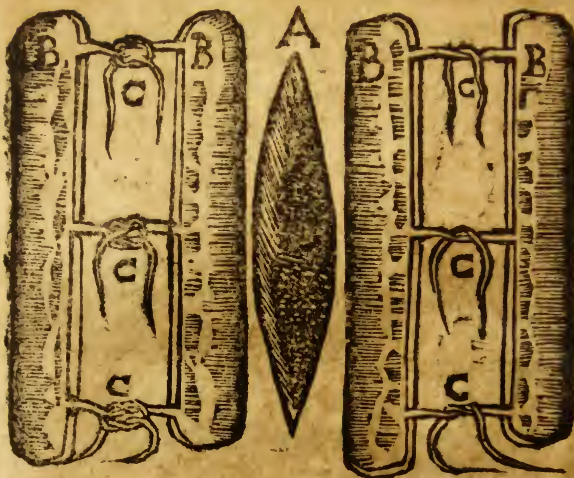
℞. Radicum altheæ cum toto
Decoctum. Radicum bryoniæ, &
Lilior. alborum ana ℥ j.
Flor. chamomillæ
Meliloti ana M. j.
Sem. fœnogræci
Lini ana ℥ ß.

Coquan-

Coquantur in aqua aut decocto pedum & capitis vervecis, appliceturq; cum spongijs aut filtris, in eo intinctis. Post fotum inungatur superiori unguento, appliceturque ceratum Oesyppi, Philagrij, aut emplastrum de Ranis cum Mercurio, idque tantisper faciendum, & singulis diebus bis reiterandum, donec Cicatrix satis sit emollita, ut possit à lamina plumbea deprimi.

Quotiescunq; autem Chirurgus cicatrices inunxerit, ambabus manibus cutem induratam contractamq; extendere tentabit, quemadmodum pelliones solent extendere pelles.

Si verò cicatrix adeò elevata, contracta, & indurata fuerit, ut inde maxima turpitudo & deformitas faciei sequatur, excidenda est (si æger consentiat, & pars affecta admittat) lineâ in rectum, quâtùm fieri poterit, diductâ. Posteà vulnus, quod antea contractum fuit, dilatandum erit, id autem fiet mediantibus linteaminibus, illinitis glutine, ut sequens figura indicat.



A Cicatricis excisæ vulnus est.
B.B.B.B. Quatuor sunt lintea oblinita glutino, quorum ad utrumque latus vulneris duo erunt ponenda, ita tamẽ, ut spacium aliquod inter utrumque remaneat, ut ex figura apparet.

C.C.C.C.C.C. Fibulæ sunt sex plus aut minùs secundùm magnitudinem vulneris. Porrò quam primùm glüten siccatum fuerit, ita ut lintea cuti firmiter adhęreant, quod spacio quatuor aut quinque horarum fit, aut ad summum diei dimidiæ, constringendæ sunt fibulæ: sic enim contrahitur & constringitur cutis, quæ est inter lintea, vulnus autem dilatatur. Interim carnatio & cicatrizatio vulneris, quantum fieri potest accelerãda est, nec amovenda

venda lintea, donec vulnus ſit curatum. Glutinum conficitur ex adſtringentibus viſcoſis & emplaſticis medicamentis, ut

℞. Farinæ volatilis ℥ j.
Maſticis
Roſar. rub.
Sanguinis drac. ana ʒ ij. Fiat omnium pulvis ſubtiliſſimus, qui albuminibus ovorum & mucilagine gummi tragacanthi, ad mellis conſiſtentiam, miſcendus. *Glutinum.*

Illud tamen notandum, applicationem hujus glutinis non niſi poſt factam digeſtionem vulneris, fieri debere. Dum enim fit digeſtio, dolores adſunt, & labia vulneris inflantur, ideoque glutinó dolor non eſt augendus, factâ digeſtione aliquando vulnus abluendum eſt aquâ vitæ; facit enim pulchras cicatrices: loco quoq; emplaſtri poteſt applicari lamina plumbea, inuncta mercurio. Curato vulnere, applicanda ſunt, quæ faciem dealbeſcunt, qualia ſunt aqua liliorum alborum, aqua florum fabarum, ſudor item ovorum, aut aqua deſtillata ex teſtis ovorum, illa enim pretioſiſſima eſt ad cicatrices dealbandas. *Nota.*

De retractis nervis & incurvatis juncturis poſt combuſtiones.

CAPUT XV.

IN maximis combuſtionibus ad articulos, ſolent nõnunquã nervi retrahi, & jũcturæ incurvari, idq; præcipuè ſi Chirurgus circa

initia non ſatis diligens fuerit, nec ferulas, aliaque inſtrumenta, de quibus monuimus capite 11. adhibuerit. Eſt igitur nova inſtituenda curatio. Sed priùs purgandum eſt corpus ſecundùm humoris prędominantis naturam. Inprimis autem conveniunt pillulæ de hermodactilis, & pillulæ aggregativæ, item Electuarium Indum majus, & benedicta laxativa. Si plethora adeſt, incidatur vena, extrahaturque ſanguis ſecundùm virium magnitudinem, de quibus omnibus conſulendus eſt medicus.

Purgato jam & prępara to corpore, uti modò diximus, pars affecta ſequenti decocto emollienda lubricaq; facienda eſt.

Decoctũ emolliens.

℞. Radicum altheæ cum toto
Radic. bryoniæ
Liliorum albor.
Malvarum ana ℥ ij.
Fol. violarum
Flor. chamomillæ
Melioti
Hyperici
Chamæpythidis
Chamædrios ana M. j.
Sem. fœnograeci
Lini ana ℥ j.

Coquantur in juſculo pedum & capitis vervecis aut vituli pro fotu. Poſteà inungatur totum membrum ſequenti unguento.

Unguentum.

℞. Unguenti dialtheæ ℥ ij.
Axungiæ humanę,

Galli-

Gallinarum
Anſeris
Urſiana ℥ ß.
Succi lumbricorum ℥ j.
Aquæ vitę ℥ ß. Miſce, fiat unguentum.

Poſteà applicetur emplaſtrum ex mucilaginibus, vel Emplaſtrum Oeſyppi, Philagrij, aut de meliloto, extenſum ſupra alutá. Nervis his & ligamentis juncturæ ſátis emollitis, ad extenſionem tranſeundum eſt, ea autem commodè ſine dolore & periculo fieri poteſt, inſtrumentis ad hoc negotium accommodatis. Si vitium eſt in genu aut cubito, aptiſſima ſunt hæc inſtrumenta quæ & à Gualthero Reyff in ſua Chirurgia depinguntur.



Aut

Aut utere ſequenti inſtrumento ex noſtra inventione, quod quivis parvo cum negotio, & ſumptu habere & tàm ad genua, quàm cubitos incurvatos adaptare poteſt.



A.A. Capsulam ex ligno fabricatam, tàm in prima, quàm secunda figura denotat.

B. B. Annulus est ex lamina ferrea ejus latitudinis, ut genu totum possit amplecti, fabricatus. Is autem in prima figura appertus, in altera verò clausus, & genu amplectens, cõspicitur. Vt autem eô meliùs adaptari possit, pars illa, quę rotulam respicit, aliquantum excavata sit, necesse est.

C.C. Torcular existit, beneficio cujus annulus capsulam versus trahitur, aut quantum opus est, in altum elevatur.

D.D.D. Tàm in primæ quam secundæ figuræ parte una claviculum, altera verò foramina denotat, quorum beneficio annulus tantum, quantùm necesse est, constringitur, vel laxatur.

E. In prima figura cardines, quibus annulus clauditur apperiturque, denotat. Apperto itaque annulo, collocataq; tibiâ in capsulam annulus circumcircà genu aptandus est, stupisq; undiquaq; & linteis muniendus: posteà clavo & foraminibus D.D.D. notatis, claudendus. Habet prætereà fibulas duas, F.F.F.F. denotatas, & lora duo G.G.G.G. signata, quorum beneficio tibia capsulâ alligatur. Circum ducto prætereà torculari C.C. notato, à dextra in sinistram, annulus, simulq; genu capsulam versus trahitur, extenditurque tibia tantum, quantum Chirurgo opus esse videbitur. Porrò torcular, ut liberè in annulo circumvolvatur necesse est: ideoque ex interiori sua

parte

parte nodum H. notatum habeat.

I. Lamina est ferrea, quæ capsulæ mediantibus duabus claviculis, firmiter annexa est, ut in ea torcular commodè circumvolvatur.

Si verò combustio in digitis fuerit, ingeniosi & industrij Chirurgi erit, instrumenta ad id apta & commoda, prout affectus requirit, excogitare. Ego sequentibus medicamentis & instrumētis, digitos omnes manus dextræ, excepto pollice, ex combustione in externam manus partem retractos, ibique conglutinatos, restitui. Quæ curatio, etsi iam anteà in Observationibus nostris proposita sit, attamē ne quid hoc loco desideraretur, quod ad hanc materiam spectare posset, denuò illam hîc annectere placuit, tu lector omnia benevolè consule.

Anno 1596. Isaacus Gotteran de Perroy, adduxit ad me Lausannam filium suum Michaëlem, 14. menses natum. Is autem sexto mense ætatis, manu dextra in prunas ceciderat: Hinc index, medius, annularis, & auricularis unà cum externa metacarpi parte, adeò combusti fuerunt, ut apices horum digitorum usque ad primam articulationem deciderint. At quia pater curationem imperitis commiserat, digiti omnes (excepto pollice.) cum cute metacarpi quasi in globum (ut sequens figura ostendit) conglutinati fuerant.



Septimo menſe poſt abſolutam curationem, adducunt ad me puerum parentes Lauſannam, auxiliumq́ue meum implorant. Purgato itaque corpore, mannâ ex juſculo exhibitâ, topica & chirurgica ſic inſtitui. Primò ſequenti decocto emollienti & unguento, per dies aliquot uſus ſum.

℞. Radi-

℞. Radicum althææ cum toto
Radic. bryoniæ
Liliorum albor. ana ℥ j.
Florum chamomil.
Meliloti
Chamædr. ana M. j.
Sem. fœnogræci
Lini ana ℥ j.

Coquantur in juſculo pedum & capitis vervecis aut vituli pro fotu. Poſtea inunxi totam manum & brachium ſequenti unguento.

℞. Unguenti dialthææ ℥ j.
Axungiæ humanæ
Gallinarum
Anſeris
Urſi
Succi lumbricorum ʒ ß.
Miſce, fiat unguentum.

Tandem manum involvi emplaſtro de mucilaginibus. His nervi & calloſitas ex corrugata cute metacarpi, & digitorum in externa parte manus concretâ, ſatis emollita: inde callum illum inter digitos & metacarpum novacula excidi, digitos item ſeparavi. Deinde inſperſi pulverem meum ad ſanguinem ſiſtendum, & albumina ovorum mixta cum aqua roſac. & plantaginis, oleoque roſac. applicui. Defenſivum quoque ad carpum adhibui, & totum brachium oleo roſaceo, myrtillorum & lumbricorum inunxi. Poſtero die ſequens digeſtivum filamentis ſuavibus ſupra inciſiones

posui, & brachium, ut antea suprà dictis oleis inunxi.

℞. Therebinth. lotæ in aq. rosac. & plantag. ℥ j.
Olei rosac. & de
Vitellis ovorum ana ℥ ij.
Croci ℈ ß,
Vitellum unius ovi. Misce.

Quinto die apposui sequens instrumentum ex ligno fabricatum, & incœpi paulatim digitos ad naturalem situm attrahere.

A. Ferula


B
C
C
C
C
E
D
A
E
D

A. Ferula est lata tribus digitis in latitudine positis, ejus longitudinis, ut à carpo ad cubitum ferè usque pertingat.

B. Baculus est rotundus, pollicis crassitie, qui ferulæ firmiter affixus est: è medio autem hujus baculi exurgũt clavi quatuor rotundi, & ex ligno fabricati C.C.C.C. notati. Habet item ferula fibulas duas D. D. notatas, & lora duo E. E. signata, quorum beneficio instrumentum brachio alligatur: ut ex figura satis apparet.

Alligato itaque instrumento, & undique linteis, stupis aut gossipio bene munito; habui in promptu digitalia ex pelle fabricata, quæ extremitatibus digitorum apposui. Deinde filo, quod eis appendet, digitos deorsum attraxi, & clavis C.C.C.C. notatis, alligavi, atque singulis diebus magis magisq; incurvavi. Id autem ut eò melius fieret, brachium & manum superiori unguento, quotiescunq; vulnera tractabam, inunxi. Ne autem digiti denuò conglutinarentur, laminas plumbeas digitis interponebam. His paulatim digiti ad naturalem situm reducti fuerunt. Interim vulnera quoque consolidavi & cicatrizavi, non quidem iis, quæ valdè exiccant, sed iis, quæ simul emolliendi vim habent, medicamentis: quemadmodum in tractatu nostro de Combustionibus ostendemus. Atque sic divino favore, manus in integrum restituta fuit.

De

De Fulmine, & quomodo eis qui ab eo læsi, sit succurrendum.

CAPUT XVI.

QVia ignis cęlestis omnium vehementissimus & periculosissimus, ac in se contineat quasdam facultates supernaturales, quibus homo protinus extinguitur, cunctandum non est, quid faciendum sit. Hanc ob causam, in gratiam tyronũ, Chirurgorũ castra sequẽtium, breviter declarare placuit, quomodo eis qui à fulmine læsi, occurrendum sit: omnibus tamen Chirurgis ad hujusmodi ægrotos accersitis, suadeo ut operam dent, quò possint sibi adiunctum habere Medicum.

Quamvis autem ignis ille cælestis, ut experientia docet, in se facultates quasdam supernaturales, & hominis ingenio planè abditas, contineat, id tamen perspicuum est, ignem illum adjunctam habere qualitatem, & materiam mirum in modum malignam atque venenosam, idque satis denotat teter ille & pestiferus odor, qui tum ex hominibus, tũ animalibus, arboribusq; à fulmine ictis erumpit. Hinc fit ut ursi, vulpes, cuniculi aliaq; animalia iis in locis fulmine ictis, degentia (ut viri nonnulli docti testantur) propter hujus odo-

ris sævitiam, in eorum speluncis morari non possint. Canes item de carne animalium à fulmine interfectorum non gustant. Ex his perspicuum fit, quàm periculosum sit, uti herbis iis in locis collectis: conspicitur enim quandoque, ut Olaus Magnus Hist. Septentrionalium lib. 1. cap. 12. testatur, terra quasi sulphure conspersa. Mirum igitur nemini videri debet, aliquando homines subitò, & sine manifesta causa mori.

Est autem ignis ille, quemadmodum Seneca testatur, triplex. Primùm enim subtilissimus est, hinc fit ut inanimata veluti arbores & similia illæsa pervolet. Secundò præter subtilitatem illam, materiam quandam continet siccissimam, & magis terrestrem: hinc fit, ut partes corporis molles, illæsas penetret, duriora verò, quemadmodum ossa, rumpat, id verò non solùm in animatis, verùm etiam in inanimatis accidere observavi. Superiori anno 1604. cùm ligna pro usu culinæ advehenda curassem, occurrit ingens quercus, quę ante annos aliquot à fulmine icta fuerat, quod quidem ex fissura, quæ in exteriori parte corticis à summitate ad radicem usque conspiciebatur, manifestum erat. Extrinsecùs tamen pulchra & virescens erat quercus illa. Fisso trunco inventa est medulla, quæ in querceis arboribus durissima, à summitate usq; ad radicem planè cariosa. Tertiò materiam habet adhuc magis terrestrẽ & crassam, quamobrem non usq; adeò penetrat, uti de aliis diximus,

sed

ſed incendit ea, quæ primùm obvia veniunt, quemadmodum videmus civitates, templa, aliaq́ue ædificia à fulmine incendi, & in cineres redigi.

Id autem fit partim propter ignis vehemẽtiam, partim quoque, quòd homines utplurimùm ad defenſionem & extinctionem ignis negligentes ſint, ac tardi. Communis enim opinio eſt, ædificia fulgure incenſa, non poſſe aquâ reſtingui. Mihi verò contrarium videre contigit. Anno enim 1592. Hildenæ in patria, turrim templi, altam ſatis & lapidibus tectam, fulminis ictu adeò incenſam vidi, ut ex una parte flagrare cœperit, trabesq; nonnullæ ingentes ab ictu illo fiſſæ fuerint, quod tãdem incendium poſtmodũ aquâ reſtinctũ fuerat. Sic etiam inurit hæc ſpecies ignis corpus humanum, ac poſt ſe relinquit veſtigia ſatis manifeſta, quemadmodum puſtulas, maculas nigras, & fractiones oſſium. Subtilis autem & abdita illa penetrabilis qualitas prioris ignis, venenum illicò ſecum ducit ad cor & cerebrum, moriturq; animal ipſo momento. Secunda quoque hujus ignis ſpecies, quia ſubtilis eſt, ſtatim officit partibus nobilibus, ſed quia conjunctam ſecum habet materiam magis terreſtrem, quemadmodũ dixi, oſſa etiam & vaſa abrumpit, atque protinus extinguit animal, aut ipſo momento, aut paulò pòſt. Tertia verò ſpecies, quia (ut dixi) ipſius materia terreſtris eſt, & craſſa, minùs erit periculoſa.

Ex his facilè apparet, qualis nam methodus curandi ſit inſtituenda. Illa enim in hoc conſiſtit, ut cor partesq; nobiles corroborentur & à vaporibus malignis & venenoſis defendantur. Ideoque illicò exuendæ & abjiciendę ſunt veſtes, non ſolùm, ut inſpirationi & expirationi pulmonis conſulatur, verùm etiam ne malignus ille vapor fulminis, qui veſtibus inhæret, partes nobiles, planè ſuffocet. Exutis veſtibus, & ægro decubito inter linteamina ſuffumigata baccis Iuniperinis, radicibus angelicæ, foliis lauri & rutæ, exhibenda illi ſunt lapidis Bezoardici in ſubtiliſſimum pulverem redacti grana 6. aut 8. cum aqua bugloſſæ, cardui benedicti aut meliſſæ diſſoluta, provocandusq; eſt ſudor, quò natura venenum ad exteriora propellere poſſit. Si lapis ille in promptu non fuerit, exhibenda eſt theriaca ad ʒ j. plus aut minùs, prout ætas fuerit. Labia, lingua, nares, tempora, frons & arteriæ ad carpum inungendæ ſunt vino malvatico, in quo theriaca ſit diſſoluta. Cordi applicetur ſequens Epithema.

℞. Aquarum bugloſſæ &
Meliſſæ ana ℥ ij.
Vini malvatici ℥ j.ß.
Aquæ cinamomi ℥ j.
Electuar. de gemmis ʒ j.
Confect. Alkermes ʒ ß.
Croci ℈ j. Mixtis omnibus cordi tepidè applicetur.

Brachia & crura fortiter ſunt liganda, linteisq;

teisq; asperis & calidis fricanda, ut venenum ad exteriora attrahatur. Si pustulæ, vulnera, aut maculæ adsint, applicentur protinus cæpæ cum sale, folijs rutæ & theriaca, quassatæ, applicenturq; cucurbitulæ, hirudines, incisis priùs vesicis. Putrefacientia & Escharam relaxantia hic locum non habent. Excidatur igitur Eschara scalpello, & forficibus, posteà ulcera sequenti unguẽto sunt mundificanda.

Unguẽtum.

℞. Mellis rosacei ℥ ij.
Pulveris radic. vincetonici &
Angelicæ ana ℥ ß.
Fol. rutæ cum pulveribus quassatór. p. ij.
Theriacæ ʒ ij.
Aquæ vitæ ℥ ß. Misce,

Fiat Mundificativum. Mundificatis ulceribus, inspergendus est sequens pulvis sarcoticus.

Pulvis sarcoticus.

℞. Pulveris radicum Vincetoxici &
Angelicę ana ℥ j.
Myrrhæ
Masticis
Olibani
Fol. Scordij ana ʒ iv.

Fiat omnium tenuissimus pulvis, ex quo cum sufficiente quantitate succi Nicotianæ, Saniculæ vel pyrulæ fiant trochisci, qui in umbra exiccẽtur, iterumq; in pulverem redigantur. Is pulvis pretiosissimus est, & in hujusmodi, alijsq; ulceribus putridis & venenosis, veluti in Anthrace, Gangræna, & Cancro: mundificat enim, & putredini adversatur: admixto parùm aluminis usti, cicatricem quoque in-

ducit. Si qua ossa fracta fuerint, reponenda sunt, sed prospiciat Chirurgus, ne Emplastica astringentia & refrigerantia, ut in fracturis fieri solet, applicet, his etenim expiratio & evaporatio veneni impeditur, applicetur itaque sequens cataplasma.

Cataplasma. ℞. Farinæ fabar.
Lupinor. ana ℥ j ß.
Pulv. radicum vincetoxici &
Angelicæ ana ℥ ß.
Folior. Rutæ M. ß.

Coquantur cum oxymellite ad formam cataplasmatis. Posteà admisceatur theriacæ, aut Mithridatij ℥ j. Fractura singulis diebus semel deliganda, & cataplasma renovandum est, membro priùs vino, in quo radices vincetoxici & angelicæ coxerint; & theriaca parumq; aceti rosacei dissoluta fuerit, abluto. Idq; tantisper, dum metus veneni adest, faciendum. Defensivum ad latitudinem palmi minoris supra fracturam applicetur, ut elevatio veneni ad partes nobiles impediatur.

Interim autem dum externa, uti dixi, adhibentur, Cor, partesque nobiles roborandæ sunt, non tantùm suprascripto Epithemate, verùm etiam conservis & Electuarijs, veluti conservâ florum buglossæ, calendulæ, rosmarini, melissæ, corticum citronum. Diamargarito frigido, Lætificante Galeni, Confectione Alkermes, aquâ Cinamomi & similibus.

Victus ratio. Utatur jusculis carniũ recẽtium, in quibus borrago, buglossum, calendula, acetosa, ros-
marinus,

marinus, maiorana, macis, crocus, cinamomum, & similia continent. Ab omnibus, quæ difficilis sunt digestionis abstinere. Prospiciendum est quoque, ut aluus semper [illegible]rica, [illegible] rijs [illegible] enema [illegible] & venæ sectione [illegible] abstinendum [illegible]

F[illegible]N[illegible]I S.

[redacted]

C[redacted]A

[redacted]

atio venen[redacted]E

s catapla[redacted]I

farinæ fal[redacted]

upinor[redacted]

[redacted]

auctor damnatus.

Guil. Fabric. Hildanus cum mœrore & lachrymis L. M. Q. P.

[illegible] M

hoc in libro comprehen-[illegible]orum.

... que el ... libro tiene
... a ... Cavallero ... ofrezco
... que ... a ...
... del ... anna ... de
... Mayo de Mill y seiscientos y
ochenta y seis años
Ante mi el S.º D.º Don Antonio
Marin de Bacan
Juan de ...